

ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ปริญญาานิพนธ์

ของ

จุฑาพัฒน์ รัตนดิกลง ภูเกิด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

384.554

๑๖๒๕ป

ร.๓

✓
ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

จุฑาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเกิด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2547

31 ส.ค. 2548

๑๖๒๕ป

จุฬาพัฒนา รัตนาดิลก ณ ภูเก็จ. (2547). ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาณพนธ์ วท.ม. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประธานกรรมการ : ดร.มนัส บุญประกอบ กรรมการ : รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ (1) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนที่มีจิตลักษณะ สถานการณ์สังคม และลักษณะชีวสังคมต่างกัน (2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร (3) เพื่อทำนายพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากปัจจัยจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 728 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบวัดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคม 2 ด้าน ได้แก่ ตัวแบบพ่อและแม่ด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (3) แบบวัดจิตลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (4)แบบวัดพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test, One-way ANOVA, Two-way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาของมารดาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่มีจิตลักษณะ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมได้แก่ ตัวแบบพ่อและแม่ในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อนในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับตัวแบบพ่อและแม่ในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ตัวแบบเพื่อนในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ และตัวแบบพ่อ และแม่ในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01โดยสามารถทำนายได้ ร้อยละ 43.9

PSYCHOSOCIAL FACTORS RELATED TO BEHAVIOR OF
WATCHING BENEFICIAL TELEVISION PROGRAM OF SECONDARY SCHOOL
STUDENTS IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

JUTHAPAT RATNADILOK NA BHUKET

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

October 2004

Juthapat Rattanadilok Na Bhuket. (2004). *Psychosocial Factors Related to Behavior of Watching Beneficial Television Program of Secondary School Students in Bangkok*. Master thesis, M.Sc. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Manat Boonprakob, Assoc. Prof. Dr. Orapin Choochorn

This study had 3 objectives as follows : (1) To compare behavior of watching beneficial television program of the secondary school students who had different psycho-social background. (2) To study the interaction of psycho-social factors to behavior of watching beneficial television program of the secondary school students in Bangkok Metropolis. (3) To predict the behavior of watching beneficial television program of the secondary school students based on their psycho-social and social situation factors.

Samples were 728 secondary school students of 2 and 5 at the co-education school under of the Office of Basic Education Commission, Ministry of Education in the area of Bangkok Metropolis during the 2547 academic year. The tool was the structured-questionnaire regarding the psycho-social factors related to behavior of watching beneficial television program. The main contents in this tool were (1) The personal data of respondent (2) The test of two aspects on the external social background. These were the parental and peer role models in watching beneficial television program. (3) The psycho-social test of 3 traits – attitudes toward behavior of watching beneficial television program, achievement motivation, locus of control and self – control aspects. (4) The behavioral test of watching beneficial television program . t-test, One-way ANOVA, Two-way ANOVA and Stepwise multiple regression were used as statistics on data analysis.

The results revealed as the followings :

1. The students who had different bio-social background, such as gender and educational level of their own mothers, had different behavior of watching beneficial television program with statistical significance at the .05 level.

2. The students who had different psycho-social background, such as attitude towards behavior of watching beneficial television program, achievement motivation and locus of control and self – control aspects had different behavior of watching beneficial television program with statistical significance at the .05 level.

3. The students who had different social background, such as parental and peer role models had different behaviors of watching beneficial television program with statistical significance at the .05 level.

4. The interaction between attitude towards behavior of watching beneficial television program and parental role model was the influence on the behavior of watching beneficial television program with statistical significance at the .05 level.

5. The variables of attitude towards behavior of watching beneficial television program, peer's role model, achievement motivation, gender and parental role model all together were the better co-predictors of behavior of watching beneficial television program with statistical significance at the .01 level. This could be predictable 43.9 of percentage.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ของ

นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

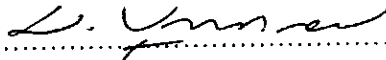

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

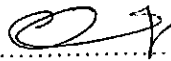
วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

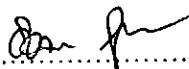
ประธาน

(อาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ)

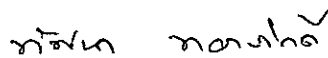
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพันธ์ ชูชม)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี)

ประกาศขอบคุณ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.มนัส บุญประกอบ ประธานที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม กรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนการตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัฉรรา สุขารมณ์ และอาจารย์ทัศนาทองภักดี กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มี คุณค่ายิ่งในการปรับปรุงงานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณ ดร.พรรณี บุญประกอบ ที่ให้ความรู้และปรับแก้ไขแบบสอบถาม ทำให้ขั้นตอนการปรับแก้ไขแบบสอบถามจนสามารถนำไปเก็บได้จริง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่เป็นที่ปรึกษาด้านวิเคราะห์และแปลผลจนทำให้สามารถทำให้งานวิจัยสำเร็จได้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นพื้นที่เก็บแบบสอบถามที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณ นางสาวสุดี แยมเกษร ที่ได้ประสานการเก็บข้อมูลโรงเรียน นางสาวธรรมนันทิกา แจ้งสว่าง ที่ช่วยในการให้ข้อเสนอแนะในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความรัก ความห่วงใย ความช่วยเหลือสนับสนุนและกำลังใจจาก นายแพทย์พรชนก รัตนดิลก ณ ภูเก็ต แพทย์หญิง ดร. เพชรวรรณ พึ่งรัศมี รวมทั้งทุก ๆ คนในครอบครัว และขอขอบคุณประโยชน์อันพึงมีจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณของพ่อแม่ และขอบคุณเพื่อนร่วมงาน เพื่อนนิสิตทุก ๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจอย่างดีในการทำปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้

จุฑาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ ที่มีประโยชน์	11
แนวคิดเรื่องพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และลักษณะชีวสังคม.....	18
เจตคติต่อพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์.....	19
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	22
ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน.....	26
ตัวแบบและการเรียนรู้จากตัวแบบ.....	29
ลักษณะชีวสังคม.....	36
พัฒนาการของวัยรุ่น.....	39
สื่อมวลชนและโทรทัศน์.....	42
นิยามปฏิบัติการ.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	48
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การหาคุณภาพเครื่องมือ	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4	59
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
5	73
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	73
สมมติฐานการวิจัย	73
วิธีดำเนินการวิจัย	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
สรุปผลการวิจัย	76
อภิปรายผล	77
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	94
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ	118
ประวัติย่อผู้วิจัย	126

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาของนักเรียน ระดับการศึกษาของ บิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา.....	61
2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	64
3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศต่างกัน	65
4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	65
5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสถานการณ์ทางสังคม คือ ตัวแบบ บิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มี ประโยชน์มากและน้อย	66
6 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสถานการณ์ทางสังคม คือ ตัวแบบ เพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และน้อย	66
7 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชม รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและน้อย.....	67
8 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ.....	67
9 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน สูงและต่ำ.....	68

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดาที่มีประโยชน์กับตัวแบบบิดามารดาด้านพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	68
11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาของมารดาเป็นรายคู่ โดยใช้LSD	70
12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับตัวแบบบิดามารดาด้านพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	71
13 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ในการทำนายพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มรวม	72
14 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแบบบิดามารดาด้านพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	110
15 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	111
16 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	112
17 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	114
18 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน	115
19 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	116

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 รูปสามเหลี่ยมแสดงองค์ประกอบเจตคติ	19
3 แสดงลักษณะโครงสร้างความต้องการ เมื่อความต้องการบรรลุศักยภาพ แห่งตนเด่นชัดขึ้น.....	24
4 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม	30
5 แสดงถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต.....	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศ อีกประการหนึ่ง สื่อมวลชนก็ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของเยาวชนเป็นอย่างมาก ประกอบกับปัจจุบัน เป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน การรับข่าวสาร ความรู้ต่างๆ การติดต่อสื่อสาร มีความเปลี่ยนแปลงสูงและรวดเร็วมาก ข่าวสารต่างๆ จึงเป็นปัจจัยในการสร้างความทันสมัยให้กับ เยาวชนและคนในสังคม ประเทศไทยในฐานะส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ก็มีแนวโน้มในการ บริโภคข่าวสารข้อมูลตามลักษณะของสื่อสารสนเทศ องค์กรสื่อมวลชนของประเทศมีการพัฒนา ประสิทธิภาพของการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อแต่ละประเภท ซึ่งต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สามารถแทรกข้อมูลได้ลึกซึ้ง แต่ผู้อ่านไม่สามารถอ่านได้ทุกข้อมูลข่าวสาร สื่อ วิทยุสามารถแพร่ข่าวสารไปได้ทุกหนทุกแห่ง ให้ทั้งความรู้ และความบันเทิง แต่เป็นการให้ ข่าวสารที่ไม่ถาวร สื่อโทรทัศน์ สามารถให้ข่าวสารได้ทั้งภาพ และเสียงและแพร่ข่าวสารได้ทั่ว ประเทศพร้อมกัน แต่ถ้าพลาดการชม ก็ไม่สามารถกลับไปดูย้อนหลังได้ (พัชรินทร์ เศวตสิทธิ พันธุ์, 2537) โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์ และ หนังสือพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือผู้ชมสามารถได้ยินเสียงเช่นเดียวกับวิทยุ ได้เห็น ภาพเคลื่อนไหวติดต่อกันไปดังเช่นภาพยนตร์ และได้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับอ่าน หนังสือพิมพ์ ซึ่งความได้เปรียบนี้ อรรถพร กงวิไล (2541) ได้กล่าวว่า ในบรรดาสื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ โทรทัศน์ นับได้ว่า เป็นสื่อที่แสดงเหตุการณ์ต่างๆ ให้เห็นได้ชัดเจนที่สุดและ โทรทัศน์สามารถนำสิ่งต่าง ๆ ไปยังผู้ชมได้ทุกแห่งดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในปัจจุบัน

จากการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2537) พบว่าสื่อโทรทัศน์สามารถเข้าถึง ประชาชนได้มากทั้งในแง่ของการครอบครองเครื่องรับและการชมโทรทัศน์ ในทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ (นิภาพรรณ สุขศิริ, 2540 : 5) และจากการรายงานการสำรวจสื่อมวลชน(โทรทัศน์) ของสำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2546) พบว่า จำนวนครัวเรือน ที่ว่าราชการมีทั้งสิ้น ประมาณ 16.5 ล้านครัวเรือน ในจำนวนนี้เป็นครัวเรือนที่มีสมาชิก ชมโทรทัศน์ประมาณ 15.7 ล้านครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 95.5) อัตราการชมโทรทัศน์ตามระดับ การศึกษาพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการชมโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือผลสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 97.4 ส่วนระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าระดับประถมศึกษาที่มีอัตราการชมโทรทัศน์ต่ำที่สุดคิดเป็นร้อยละ 91.6 และ ประเภทรายการ โทรทัศน์ที่มีผู้ชมมากที่สุด ได้แก่รายการบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมา คือ ข่าว คิดเป็น

ร้อยละ 47.2 ประเภทรายการที่มีผู้ชมน้อยที่สุด คือ ความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ ธุรกิจหรือโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 0.1 /

ตามทฤษฎีของBandura (1977)พบว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ มี 2 วิธี คือ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ หรือเรียนรู้ทางอ้อม กับการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง ซึ่งสื่อมวลชนก็เป็นสิ่งที่ผู้รับสารโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตหรือเรียนรู้ทางอ้อมนั่นเอง(อรรรถพร กงวิไล. 2541) อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสารนั้น เป็นอิทธิพลโดยอ้อม ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร(Predis Positions) การเลือกรับของผู้รับสาร(Selective Processes) อิทธิพลของบุคคล(Personal Influence) ที่ทำหน้าที่ผู้นำทางความคิด(Opinion Leaders) และลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) ที่มีการแข่งขัน ผู้รับสารจึงมีเสรีภาพในการเลือก(นิภาพรรณ สุขศิริ, 2540 : 6)

การรับชมรายการโทรทัศน์ต่างๆของเด็กนั้น ยังเกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะของบุคคลด้วย ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2529)กล่าวว่า ลักษณะเจตคติของบุคคลต่อสื่อมวลชนก็มีความสำคัญเพราะเจตคติของบุคคลต่อสื่อมวลชนหรือต่อรายการสื่อมวลชนย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงกับความตระหนักของบุคคลในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเจตคติมียองค์ประกอบทั้งด้านการรู้เชิงประเมินค่าคือการมีความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสิ่งนั้น, ลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล ที่มีลักษณะมองการณ์ไกล ไปในอนาคตเกี่ยวข้องกับความเจริญรุ่งเรืองและความสำเร็จในชีวิต ในประเทศไทยมี ผู้พบว่า วัยรุ่นเห็นความสำคัญของกฎระเบียบและมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมโกงกินในการเล่นเกมน้อยที่สุด และการควบคุมบังคับตนได้มีการวิจัยหลายเรื่อง ริชทาวน์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2529 : 95; อ้างอิงจาก Rushtonwfh, 1979) ได้รวบรวมไว้ ซึ่งแสดงว่าการชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวข้องกับการควบคุมตน เช่นไม่โกงในการเล่นเกมนี่ และต้องของที่ทำ หรือชะลอการบำบัดความต้องการตนเอง ทำให้เด็กสามารถควบคุมตนได้ หลังจากชมรายการ และผลนี้มีอายุคงทนต่อไปอีกนาน ฉะนั้นจึงคาดได้ว่าถ้าเด็กได้รับรายการที่สื่อมวลชนตัวแบบที่ดีงาม แสดงการยอมรับพฤติกรรมที่น่าปรารถนา และไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขัดกับสังคม ลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลนั้น ในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน(2539 : 3) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจิตลักษณะหนึ่ง ของพฤติกรรมพลเมืองดี แมคเคลแลนด์(ประกายทิพย์ พิชัย, 2539 : 1-2 ; อ้างอิงจากMcClelland, 1953 : 110-111) กล่าวว่า แรงจูงใจที่สำคัญยิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดแก่พลเมือง คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลจากการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะทำให้ประเทศประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แล้วยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน ซึ่งย่อมคาดหวังว่า หากเด็กมีคุณลักษณะนี้ก็หน้าที่จะพิจารณาชมรายการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเพื่อความก้าวหน้าและความสำเร็จของตนนอกจากจะเกี่ยวข้องกับการจิต

ลักษณะของบุคคลแล้ว ยังอาจพบว่าครอบครัวยังเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะ ผู้ปกครอง คอยช่วยแนะนำการรับชมรายการโทรทัศน์ได้ จากการวิจัยของ ฮิมเมลเว็ทและคณะ (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2529:17 ; อ้างอิงจาก Himmelweit, et.al., 1958 and Schramm, chramm, et.al., 1961) พบว่า พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของบิดามารดาและของเด็กในครอบครัวเดียวกันมีความสอดคล้องกัน นอกจากเด็กจะเลือกชมรายการที่บิดามารดาแนะนำแล้ว ยังพบว่าส่วนใหญ่เด็กก็จะเลือกชมรายการตามเพื่อน วันชาติ ศิลา น้อย (2528 : 2) กล่าวว่า เด็กในวัยรุ่นจะเป็นเด็กในวัยที่เพื่อนมีความสำคัญมาก เพราะวัยรุ่นมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกัน มักจะทำได้ไม่เต็มที่ เพราะยังไม่มั่นใจพอจึงต้องหันเข้าหากำลังใจจากเพื่อนในวัยเดียวกัน เด็กจะชอบดูโทรทัศน์ และอภิปรายรายการโทรทัศน์กับเพื่อน ๆ และจะมีเจตคติทางบวก ต่อเพื่อนที่ดูรายการเหมือนกัน แต่จะมีเจตคติทางลบ ต่อเพื่อนที่ไม่ได้ดูรายการโทรทัศน์ ไสมรสรณ์ จันทรประภา (วันชาติ ศิลา น้อย. 2528 : 2 ; อ้างอิงจาก ไสมรสรณ์ จันทรประภา. 2524 : 65 - 66) กล่าวว่า วัยรุ่นที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้หรือไม่มีเพื่อนมักรู้สึกยุ่งยากใจ มีปัญหาทางอารมณ์ และยังผลให้พบอุปสรรค ในการปรับตัวเข้ากับสังคมในระยะต่อไป หรืออาจก่อปัญหาต่างๆ ให้แก่สังคม อาจเป็นผลจากการกระทำเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ นอกจากสัมพันธ์ภาพของบิดามารดาและเพื่อนแล้ว ยังพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ยังส่งผลถึงคุณภาพและปริมาณของประสบการณ์ที่ไม่เป็นรูปแบบ อีกทั้งยังมีผลกระทบไปถึงรูปแบบการรับรู้ข่าวสารด้วย (วันชาติ ศิลา น้อย. 2528 : 4 ; อ้างอิงจาก Hirschman 1981:79)

การจัดทำรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดได้ 2 ประเภท คือโทรทัศน์เพื่อการค้า และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา แต่ทั้งสองประเภทเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนได้ถ้าหากมีการเตรียมรายการเหล่านั้นที่ดี รายการโทรทัศน์อาจเป็นตัวปลูกฝังความคิดแนวทางอาชีพและจริยธรรมได้เหมือนกันเด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ หลายอย่างจากโทรทัศน์และเด็กเรียนเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากโทรทัศน์ย่อมมีผลสะท้อนในการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคตด้วย (วันชาติ ศิลา น้อย. 2528 : 2 ; อ้างอิงจากกรมวิชาการ. 2518) มีข้อสรุปว่าโทรทัศน์มีส่วนส่งเสริมการอ่านของเด็กมาก (วันชาติ ศิลา น้อย. 2528 : 4 ; อ้างอิงจาก Bachen. 1983) ภัทธีฎรี ประยูรเกียรติ (วันชาติ ศิลา น้อย. 2528 : 4 ; อ้างอิงจาก ภัทธีฎรี ประยูรเกียรติ. 2520 : 110) ได้ศึกษาอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาคห้วคำต่อการอ่านของนักเรียน พบว่ารายการสารคดีช่วยกระตุ้นการอ่านของกลุ่มนักเรียนชาย ส่วนนักเรียนหญิงรายการที่ช่วยกระตุ้นการอ่านคือภาพยนตร์

การเลือกศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นต้นดวงเดือน พันธุนาวิน (2539 : 83) กล่าวว่า ในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้น เยาวชนเริ่มมีความสามารถทางการรู้ การคิด และสติปัญญาใกล้เคียงผู้ใหญ่ที่พัฒนาตามปกติ เยาวชนในช่วงอายุนี้อาจจะต้องเลือกวิชาเรียน หรือเลือกอาชีพ ลงท้ายที่สุดคือต้องออกจากสถานศึกษา เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ และช่วงวัยนี้เป็นช่วงต่อของการเลือกศึกษาต่อหรือเลือกสายอาชีพ หากได้รับการชี้แนะที่เหมาะสมหรือรับ

ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของตนเอง เด็กก็จะวางแผนชีวิตและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานในอนาคตได้ ตัวอย่างเช่น การศึกษาของทัศน ทองภักดี และคณะ (ทัศน ทองภักดี. 2543) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ค่านิยม ในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” ได้กล่าวถึง การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละบุคคล แต่ละคนมักจะเลือกอาชีพแตกต่างกัน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะอยู่ในช่วงอายุ 15 – 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่นักเรียนพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ และโอกาสในการได้งานทำ นอกจากนี้การเลือกอาชีพยังขึ้นกับอิทธิพล 2 ประการ กล่าวคือ (1) อิทธิพลภายใน ได้แก่ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ บุคลิกภาพ ความถนัดและความต้องการส่วนตัว และ(2) จากอิทธิพลภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม และเพื่อน (ทัศน ทองภักดี. 2543) หรือจากการให้สัมภาษณ์ของ คุณจักรภพ เพ็ญแข โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถึงการเปลี่ยนงานใหม่ที่ถือว่าการเปลี่ยนแปลงชีวิต นั้น คุณจักรภพ เพ็ญแข ได้เล่าถึงชีวิตประวัติของตนเอง และได้สะท้อนถึงความรู้สึกของตนว่าในสมัยที่เรียนสาธิตเกษตร ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นจังหวะที่ว้าวุ่นใจว่าจะเรียนอะไรดี มีอาจารย์ประจำชั้น ช่วยประทับประคองจนได้รับคำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับเส้นทางเดิน และมี อาจารย์แนะแนวได้ชี้ทิศทางให้เรียนเพื่อก้าวสู่เส้นทางเดินนักการทูต ช่วยการเลือกวิชา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในชีวิต ”(ข้อปาริชาติและคณะ, 2547) การสะท้อนถึงการเลือกของบุคคลขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละคน และการตัดสินใจเลือกนั้นย่อมมีเป้าหมายของการเลือกว่าถ้าเลือกแล้วต้องการได้อะไรตามมา เช่น การเลือกอาชีพเลือกตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และโอกาสในการได้งานทำ ตจะรู้ได้อย่างไรว่าเราควรที่จะเลือกอย่างไร บางครั้งต้องมีผู้ให้คำแนะนำอาจจะเป็นจากครอบครัว โรงเรียน หรือจากความสนใจ ค่านิยม ความถนัดของตนเอง และการจะรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียน ในชั้นมัธยมศึกษา นั้น จะมีปัจจัยลักษณะทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมใดบ้างที่เกี่ยวข้องในการรับชมรายการโทรทัศน์และชมเพื่อมีความมุ่งหวังต้องการได้อะไรจากการชม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงคิดว่า การศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเยาวชนนั้น เพราะเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศที่จะช่วยพัฒนาประเทศไทยต่อไป หากผู้ปกครองหรืออาจารย์ได้รับรู้ถึงแนวคิด ความสนใจของนักเรียน ย่อมที่จะสามารถให้คำแนะนำ สนับสนุน ในสิ่งที่เด็กสนใจในทางที่ถูกต้อง เพื่อชี้แนะแนวทางและเส้นทางเดินสู่ออนาคตที่ตรงกับที่เยาวชนต้องการ ดังที่ อรรถพร กงวิไล (2541) ได้กล่าวว่า เพราะความสำเร็จในชีวิตมนุษย์และความแตกต่างทางด้านบุคลิกลักษณะในวัยผู้ใหญ่ล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาการในวัยเด็ก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีจิตลักษณะ สถานการณ์สังคมและ ลักษณะชีวสังคมต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะด้านเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับสถานการณ์ทางสังคมด้านตัวแบบบิดาและมารดาในด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และตัวแบบเพื่อนในด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาตัวทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากปัจจัยจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และลักษณะชีวสังคม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเยาวชนเอง และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ดังนี้

1. การวิจัยนี้จะทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ได้ขยายองค์ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ในเรื่องการรับชมรายการโทรทัศน์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 55,213 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34,696 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษาและ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 เก็บในพื้นที่ การศึกษา 3 เขต การศึกษาในกรุงเทพมหานคร เขตละ 1 โรงเรียน ๆ ละ 1 ห้อง โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 382 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 346 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของนักเรียน ระดับการศึกษาของบิดา-มารดา อาชีพของบิดา-มารดา

1.2 จิตลักษณะ ได้แก่

1.2.1 เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.3 ลักษณะมุ่งอนาคต - การควบคุมตน

1.3 สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่

1.3.1 ตัวแบบบิดาและมารดาต้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.3.2 ตัวแบบเพื่อนต้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนอยู่ใน โรงเรียนสหวิทยา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ใน กรุงเทพมหานคร

ระดับการศึกษาของนักเรียน หมายถึง ระดับชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการศึกษานี้ศึกษาใน 2 ระดับ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระดับการศึกษาของบิดา-มารดา หมายถึง ระดับการสำเร็จการศึกษาของบิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง แบ่งเป็น

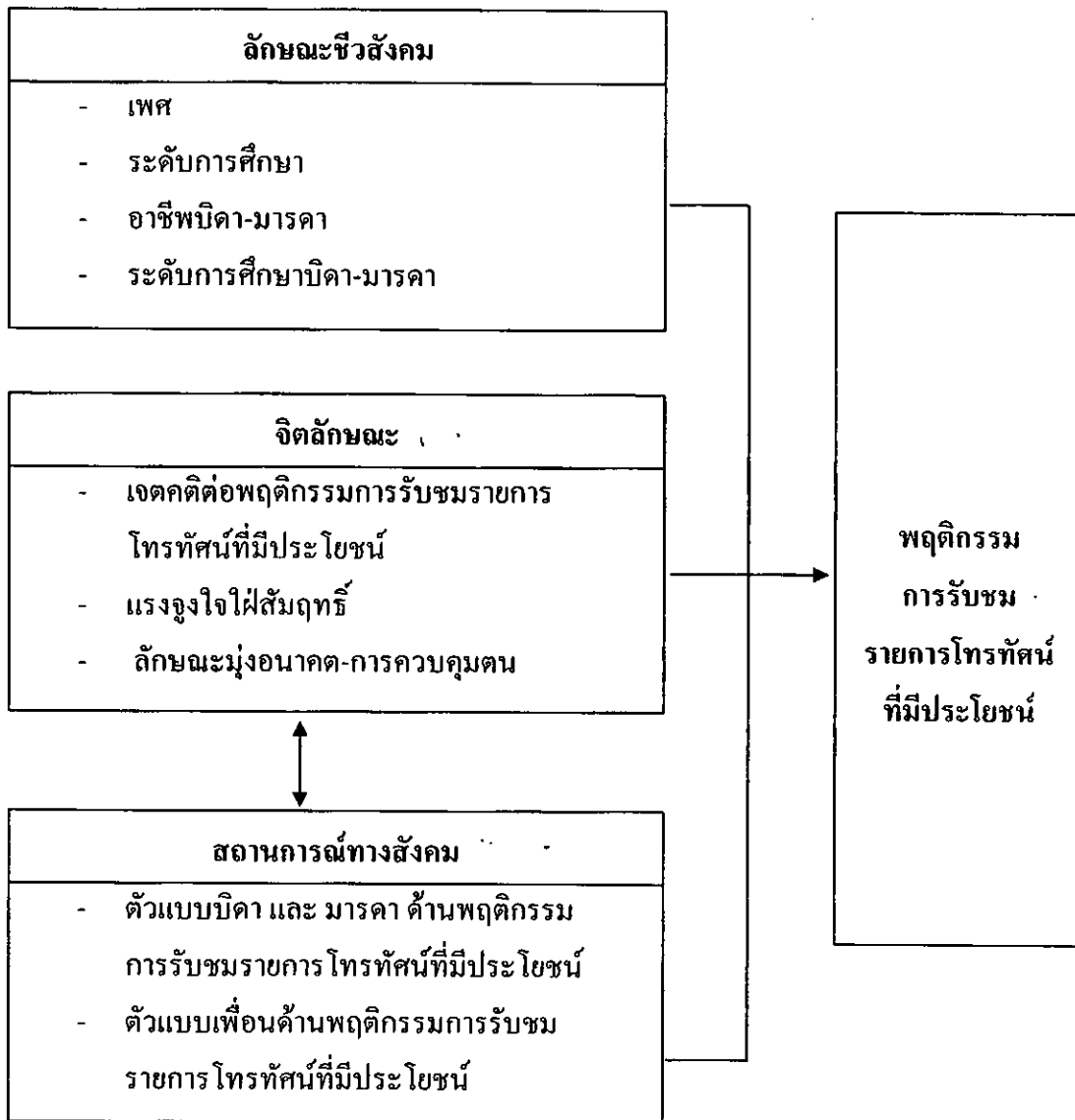
1. ไม่ทราบ
2. ไม่ได้เรียนหนังสือ
3. ระดับประถมศึกษา
4. ระดับมัธยมศึกษา
5. ปวช/ปวส
6. อนุปริญญา
7. ปริญญาตรี
8. ปริญญาโทหรือสูงกว่า

อาชีพของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง หมายถึง งานประจำหรืองานที่เป็นรายได้พิเศษ ที่เป็นที่มาของรายได้ของครอบครัวในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของครอบครัว แบ่งดังนี้

1. รับราชการ
2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
3. พนักงานบริษัท
4. เกษตรกรรม
5. ค้าขาย
6. รับจ้างทั่วไป
7. อื่น ๆ

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่ออธิบายถึงปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยมีตัวแปร คือ (1)ตัวแปรลักษณะชีวสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดาและมารดา ระดับการศึกษาบิดา-มารดา (2) ตัวแปรจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (3) ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และ ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ โดยเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดามารดา และระดับการศึกษาบิดามารดา มีพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางจิตลักษณะต่างกัน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน จะมีพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แตกต่างกัน
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาในด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะมีพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและได้รับตัวแบบบิดาและมารดาในด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดาในด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก
5. ลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะ และสถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนได้

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.1 ความหมายของพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.2 แนวคิดเรื่องพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์กับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มี

ประโยชน์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม

2.1 จิตลักษณะ

2.1.1 เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

2.1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ (Attitude)

2.1.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชม

รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

2.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

2.1.3.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

2.1.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและการ

ควบคุมตน

2.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม

2.2.1 ตัวแบบและการเรียนรู้จากตัวแบบ

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับตัวแบบและพฤติกรรมการณ์เลียนแบบ

3. ตัวแปรด้านชีวิสังคม

3.1 ความแตกต่างของลักษณะชีวิสังคมของผู้รับสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. พัฒนาการของวัยรุ่น

5. สื่อมวลชนและโทรทัศน์

- 5.1 บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก
- 5.2 ความหมายและความสำคัญของโทรทัศน์
- 5.3 ประเภทของรายการโทรทัศน์
- 5.4 ผลกระทบของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมกำรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ความหมาย

สุทธิ ชัดติยะ (2545 : 4) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกำรับชมรายการโทรทัศน์ หมายถึง พฤติกรรมกำเปิดดูรายการโทรทัศน์

วัชรี คำศรี (2543 : 12) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมกำรับสื่อโทรทัศน์ หมายถึง กำเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของเด็กรวมกำน้อยเพียงใด เปิดรับสื่อโทรทัศน์กับใคร เปิดรับสื่อที่ไหน เปิดรับอย่างใจจดใจจ่อ หรือเปิดรับผ่านๆ ซึ่งพฤติกรรมกำเปิดรับสื่อโทรทัศน์แบ่งได้เป็น (1) รายการที่เด็กเลือกเปิดรับ และ ช่วงเวลาที่เด็กดูโทรทัศน์ (2) ความสนใจในกำเปิดรับ และ (3) บุคคลที่ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กขณะเปิดรับสื่อโทรทัศน์

ธนพร กฤษไมตรี (2540 : 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกำเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ หมายถึง วิธีการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์จากวิธีต่าง ๆ ได้แก่ (1) เลือกชมด้วยตนเอง ได้แก่ กำชมจากรายการที่ชมติดต่อกันมา กำเปลี่ยนช่องไปเรื่อย ๆ กำรับชมโดยทราบจากประกาศของสถานีเอง และ (2) เลือกชมเนื่องจากทราบจากสื่อหรือผู้อื่นบอก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ได้ให้ความหมายของกำชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณกำชอบ ความพอใจและกำเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เช่น ข่าว สารคดี กำถ่ายทอตกกีฬา รายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภาพยนตร์ที่มีคติสอนใจ หรือเพิ่มพูนไหวพริบและสติปัญญา ตลอดจนปริมาณกำไม่ชอบชมรายการที่อาจจะมีโทษเช่น ภาพยนตร์บู๊ตึ๊ดเตือด อาฆาตพยาบาท ลามก และอิทธิฤทธิ์ปาฏิหารย์

ธีติมา ปิยะศิริศิลป์ (2544 : 6) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกำรับชมว่าหมายถึง ความถี่ในกำรับชม ระยะเวลาการติดตามกำเปิดรับชม ลักษณะกำรับชม บุคคลที่ร่วมรับชม และสถานที่ที่รับชม และยังให้ความหมายของกำใช้ประโยชน์จากกำชมโทรทัศน์ว่าหมายถึง ความสามารถนำเอาเนื้อหาสาระจากกำรับชมรายการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น กำเพิ่มพูนความรู้ กำช่วยให้มีข้อมูลในกำตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

จากความหมายของพฤติกรรมกำรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมกำรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง พฤติกรรมกำเปิดดู

รายการโทรทัศน์ความถี่การเปิดรับมากน้อยเพียงใด เปิดรับสื่อโทรทัศน์กับใคร เปิดรับสื่อที่ไหน เปิดรับอย่างไรใจจดใจจ่อ หรือเปิดรับผ่าน ๆ เปิดรับชมรายการโทรทัศน์ด้วยตนเอง หรือทราบจากสื่อหรือผู้อื่นบอก การเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เพื่อการศึกษาหรือเป็นลักษณะรายการประเภท ข่าว สารคดี รายการข่าวสารIT/วิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดกีฬา รายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย การวิเคราะห์ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการเกษตร ภาพยนตร์หรือละครที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทยรายการเพื่อการศึกษา รายการเกี่ยวกับการใช้ภาษา หรือเพิ่มพูนไหวพริบและสติปัญญา รายการเกี่ยวกับสุขภาพ รายการเกี่ยวกับอาหาร รายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวประวัติบุคคล ส่วนรายการอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวในลักษณะข้างต้น ได้แก่ รายการเพลง การ์ตูน ละคร/ภาพยนตร์อื่น ๆ ที่มีชื่ออิงประวัติศาสตร์ รายการเกมโชว์ หรือรายการวาไรตี้ต่าง ๆ นั้น ไม่จัดอยู่ในรายการที่มีประโยชน์เพราะส่วนมากให้เฉพาะความเพลิดเพลินถึงแม้บางครั้งจะมีเนื้อหาสาระสอดแทรกก็ตาม และบางครั้งใช้ภาษาไม่สุภาพซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะนำเสนอรูปแบบใด

แนวคิดเรื่องพฤติกรรมกำรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

พฤติกรรมมนุษย์และทฤษฎีการวิเคราะห์การกระทำ

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก หรือสนองตอบต่อสิ่งเร้า ที่สามารถสังเกตได้ (ประทีป จินฉิ่ง, 2540 : 5) ซึ่งพฤติกรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรม ที่ผู้อื่นไม่สามารถสังเกตเห็น การเกิดพฤติกรรมได้เป็นพฤติกรรมที่บุคคลเกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น เจตคติ ความคิด ความสนใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใน จะรู้ได้เฉพาะตัวเองเท่านั้น คนอื่นจะรู้ได้ก็ต่อเมื่อเจ้าตัวออกมา

วัชรีย์ คำศรี (2543 : 14 – 16) กล่าวว่า พฤติกรรมกำรับชม จะเป็นการศึกษาเรื่องพฤติกรรมเปิดรับสาร(Exposure Behavior) แต่การเปิดรับข่าวสารนั้นเป็นการรู้คำตอบเชิงปริมาณว่าได้เปิดรับชมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งยังขาดมิติเชิงคุณภาพของการเปิดรับ เช่นเปิดรับกับใคร ที่ไหน ในช่วงเวลาใด เหตุผลที่เปิดดู เปิดรับอย่างใจจดใจจ่อ โดยมีเหตุผลนี้ การรับสารจะช่วยอธิบายได้ดีขึ้น พฤติกรรมกำรับชม(Viewing Behavior) แยกแยะได้ดังนี้

1. ความสนใจในการเปิดรับ(Attention) ได้แก่ การศึกษาว่าเด็กมีความสนใจที่จะดูหรือไม่ ดูรายการต่างๆในช่วงเวลาที่เด็กกลับจากโรงเรียน จนถึงเข้านอน และช่วงวันหยุดต่างๆ
2. ลักษณะการคิดไตร่ตรองในขณะที่ดู (Reflexive) ได้แก่ วิธีการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ เป็นแบบดูแล้วนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การเรียนการศึกษา ดูเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความบันเทิง

3. ช่วงเวลาที่ดู (Temporal Organization) ได้แก่ การศึกษาในเรื่องช่วงเวลาที่คุณนั้น อาจจะมีคามหมายกว้างขวางคำตอบที่ว่าเด็กเปิดรับชมรายการต่างๆในช่วงเวลาใดบ้าง

4. บุคคลที่ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก ได้แก่ บิดา มารดา ดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก ซึ่งการที่เด็กที่ผู้ใหญ่หรือบุคคลร่วมดูด้วยย่อมมีปฏิสัมพันธ์กันในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งอาจเป็นอิทธิพลให้เด็กเกิดเจตคติต่อเรื่องนั้นๆในการชมรายการโทรทัศน์ได้

กระบวนการของความคิด การเลือกรับสารและการตัดสินใจในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์นั้นย่อมมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิดของบุคคล และกันยา สุวรรณแสง (2532 : 109 – 123) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดเป็นกระบวนการที่เกิดภาพพจน์ของสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ที่เรากำลังคิดหรือกระบวนการคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเป็นการเกิดสัญลักษณ์ ได้แก่ การเกิดคำพูด เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือกระบวนการเกิดความคิดรวบยอด คือกระบวนการขั้นสุดท้ายที่ทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาได้ ประเภทของการคิด (Types of Thinking) มีหลายลักษณะ มีหลักดังนี้

1. แบ่งตามขอบเขตการคิด มี 2 ประเภท คือ การคิดในระบบปิด ซึ่งเป็นการคิดในขอบเขตจำกัดแนวการคิดไม่มีการเปลี่ยนแปลงและการคิดในระบบเปิดเป็นการคิดไปตามความรู้ความสามารถประสบการณ์ของแต่ละบุคคล แต่ละสิ่งแวดล้อม

2. แบ่งตามความแตกต่างของเพศ แบ่งได้ 2 แบบ คือ การคิดแบบวิเคราะห์ เป็นการคิดโดยอาศัยสิ่งเร้าที่เป็นจริงเป็นเกณฑ์เป็นการคิดของผู้มีอารมณ์ เป็นการคิดซึ่งเป็นพื้นฐานแบบวิทยาศาสตร์ และการคิดแบบโยงความสัมพันธ์ เป็นการคิดที่สัมพันธ์กับอารมณ์มักยึดตนเองเป็นใหญ่ เกิดจากการมองหาคำความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป

3. แบ่งตามความสนใจของนักจิตวิทยา ได้แก่ (1) ความคิดรวบยอด (Concept) เป็นการคิดที่ได้จากการรับรู้ มีการเปรียบเทียบทั้งในลักษณะเหมือน และแตกต่างกันโดยอาศัยจากประสบการณ์เดิม (2) การคิดหาเหตุผล (Reasoning) เป็นการคิดเริ่มจากการตั้งสมมติฐานแล้วทำการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น (3) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆขึ้นมาโดยอาศัยการหยั่งเห็นเป็นสำคัญซึ่งทั้ง 3 ข้อนี้จัดเป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

กระบวนการคิดนั้นมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ คนบางคนมองปัญหาเร็ว คนบางคนเข้าใจความหมายต่าง ๆ ได้เร็ว คนบางคนคิดวิธีขบปัญหาได้มากวิธีกว่าคนอื่น การรวบรวมข้อเท็จจริง การมองความหมาย และประโยชน์ของข้อเท็จจริงแตกต่างกัน ความสามารถในการทดสอบสมมติฐานแตกต่างกัน ประสบการณ์ในเขาว์ต่างกัน และบางคนปฏิบัติได้ดีกว่าคนอื่น และการคิดเป็นสิ่งที่สามารถสอนให้คนรู้จักคิดได้ และลักษณะของผู้ที่มีการคิดดี จะมีลักษณะ เป็นผู้มีความรู้ ระลึกถึงปัญหาที่ขบอยู่เสมอ วิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความสามารถคิดพลิกแพลง มีโช้เดินทางเดียว ระวังสิ่งที่จะทำให้ออกแวกได้ และศึกษาวิธีคิดของผู้อื่น

แนวคิดการเลือกรับสาร

การเลือกรับสารเป็นการเปิดรับสื่อมวลชน (Selective Exposure) เป็นแนวคิดพื้นฐาน จากการศึกษาที่ผู้รับสารแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นตามสภาวะทางจิตใจและสังคมต่างกัน ทำให้ผู้รับสารมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ซึ่งกระบวนการเลือกสรรนี้ก็เปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filter) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์

กระบวนการเลือกเปิดรับสื่อมวลชน(พสุ ชัยเวฬุ. 2541 : 5) มีขั้นตอนดังนี้

(1) การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง การที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งบุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนเจตคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดกับความรูสึกของตัวเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่ลงรอยกับความเข้าใจหรือเจตคติเดิมของตนนั้น จะก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางจิตใจหรือความไม่สบายใจ ซึ่งเรียกว่า ความไม่สอดคล้องกันทางด้านความเข้าใจ (2) การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เมื่อบุคคลได้รับข่าวสารที่สนใจแล้ว จะตีความหมายตามความเข้าใจ เจตคติ ความเชื่อ ประสบการณ์ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ ตามสภาวะร่างกายสภาวะอารมณ์และจิตใจของตนในขณะนั้น (3) การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำ ในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนไม่สนใจ หรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า ทั้ง 3 กระบวนการนี้ ต้องการจะสื่อถึงแนวความคิดของบุคคลที่มีเป้าหมายในเลือก และวิธีการเลือกอย่างไร เพราะทุกการกระทำของมนุษย์ย่อมมีเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งไรท์(ปริชา ขุนทรง. 2541 : 25 ; อ้างอิงจาก Wright, Charles R. 1927)กล่าวว่า คนจะเลือกรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาที่เขาคิดว่าน่าสนใจที่สุด และพึงพอใจที่สุด เมื่อสอดคล้องกับประสบการณ์และความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่

แนวคิดการตัดสินใจ (Decision Making)

การตัดสินใจ (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2541 : 573 – 579) เป็นกระบวนการที่เราใช้ตลอดเวลา ในชีวิตประจำวัน วงจรของการตัดสินใจมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรู้กำหนดปัญหาชัดเจน ขั้นการรวบรวมข้อมูล ขั้นการคาดคะเนผลหรือข้อสรุป ขั้นการตรวจสอบผลหรือข้อสรุปที่คิดไว้ เป็นการวิเคราะห์พิจารณาข้อสรุปที่คิด และ ขั้นประเมินผลและตัดสินใจ และลักษณะส่วนบุคคลก็มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ (1) กรอบของการคิด การจัดระบบความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมา กรอบของการคิดและพื้นความรู้เดิมมีส่วนจำกัดความสามารถของคนในการแก้ปัญหา (2) ค่านิยม เป็นส่วนสำคัญของลักษณะบุคคลและเป็นสิ่งชี้นำของการดำเนินชีวิต (3) ความรูสึกนึกคิดเกี่ยวกับตน ก็เป็นส่วนสำคัญของลักษณะบุคคลเพราะการที่บุคคลคิดว่าตัวเขาเองเป็นเช่นไรส่งผลต่อการคิดและการตัดสินใจของเขามาก และเป็นพลังสำคัญที่ผลักดันให้คนค้นหาความจริง

แนวคิดพัฒนาการของมนุษย์

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 18 -24) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์ ดังนี้

1. แนวคิดปรากฏการณ์นิยม หรือมนุษย์นิยม (Phenomenological or Humanistic Approach) มีแนวคิดที่ว่ามนุษย์ ไม่ใช่วัตถุที่ถูกควบคุม หรือบังคับจากพลังภายนอกหรือสภาพแวดล้อมแต่มนุษย์มีอิสระ อาจเลือกกระทำใดๆที่สามารถกำหนดอนาคตของตน และสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งที่กำหนดขึ้นนั้น ให้เหมาะสมตามความต้องการ ผู้นำแนวคิดนี้ได้แก่ อับราฮัม มาสโลว์ และ คาร์ล โรเจอร์

แนวคิดนี้มีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ (1) ความเป็นมนุษย์ เป็นเรื่องของประสบการณ์ส่วนตัว จุดสำคัญคือประสบการณ์ในจิตสำนึก (2) เน้นส่วนรวมและศักดิ์ศรีบุคคล (3) มนุษย์ต้องการรักษาความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง (4) ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น (5) ธรรมชาติของมนุษย์ไม่อาจให้คำนิยามที่สมบูรณ์ได้ โดยหลักการจิตวิทยาของมนุษย์นิยม มนุษย์จะอยู่ในกระบวนการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ไปจนวาระสุดท้ายของชีวิต และเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรรมมีเหตุผลกับการมีอารมณ์โดยเฉพาะเมื่อบุคคลอยู่ในประสบการณ์ที่สำคัญ ตัวบุคคลนั้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ต่อการพัฒนาตน

2. ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ (Theory of Human Motivation) มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) เสนอทฤษฎีแรงจูงใจมนุษย์ในลักษณะลำดับขั้นความต้องการ ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้น คือ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (3) ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น (4) ความต้องการได้รับการยกย่องมีเกียรติยศชื่อเสียง (5) ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง มาสโลว์ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อมนุษย์สนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ปรารถนาได้แล้ว ความต้องการในด้านอื่นๆก็จะปรากฏขึ้นอีก

3. แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behavioral Approach) จอร์น บี.วัตสัน (John B. Watson) เสนอแนวคิดใหม่ ให้เหตุผลว่า ใจเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปแบบ ตัวตนให้มองเห็นจับต้อง แนวคิดนี้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการแสดงพฤติกรรมที่เห็นประจักษ์ภายนอก สาระสำคัญของแนวคิดนี้ คือ พฤติกรรมของมนุษย์ดำเนินการไปตามกฎเกณฑ์ว่า เมื่อเกิดสิ่งเร้า (พฤติกรรมอันหนึ่ง) ก็ทำให้เกิดสิ่งตอบสนอง (พฤติกรรมอีกอันหนึ่ง)

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิด (Cognitive Developmental Stage Theory)ฌอง ปิแยตต์ (Jean Piaget) หลักสำคัญของทฤษฎีนี้อยู่ที่สมมติฐานที่ว่า บุคลิกภาพของบุคคลวิวัฒนาการมาจากการทำงาน ทั้งในด้านสมอง และอารมณ์ และจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของระบบทั้งสองอย่างนี้กระบวนการทางสมองช่วยให้เกิดทิศทางในการคิด ซึ่งในการคิดนี้ ปิแยตต์หมายถึงกระบวนการที่บุคคลรู้จักจัดระเบียบ และประสานประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนเองยอมรับ เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการต่อเนื่องของพัฒนาการ

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ฟรอยด์ (Psycho-analytic Theories) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวว่าทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ให้ความสำคัญของประสบการณ์วัยเด็ก ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมบุคคลวัยผู้ใหญ่ ฟรอยด์ศึกษา บุคลิกภาพของมนุษย์ เขาเชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์พัฒนามาจากแรงขับภายในซึ่งเป็นแรงขับพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ (1) แรงขับ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ (2) แรงขับที่จะทำลาย (3) แรงขับทางเพศ

6. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน อีริกสันกล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการก็คือ (1) แรงขับพื้นฐานในร่างกาย (2) อิทธิพลจากวัฒนธรรม (3) ความแตกต่างของแต่ละบุคคลจากแนวคิดที่ประมวลมาต้องการอธิบายให้เห็นถึงการเกิดพฤติกรรมของบุคคลว่ามีกระบวนการทางความคิด ความต้องการตนเองอย่างไรก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

งานวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์กับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

วินิช (อัครเดช ศรีประภา. 2544 : 29 ; อ้างอิงจาก Winich. 1990 : 81) ทำการวิจัยเรื่อง “ความรู้สึกที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของประชาชน” สัมภาษณ์ประชาชน 392 คน เป็นกลุ่มที่ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และกลุ่มที่ไม่ได้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ประชากรทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางฐานะสังคมและเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ต่างกัน และผู้ที่ชมรายการเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในด้านการศึกษาสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้ชมรายการ ดุมอาซิแอร์(อัครเดช ศรีประภา. 2544 : 29 ; อ้างอิงจาก Dumazedier. 1989 : 256) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนในชนบท” เพื่อที่จะศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชนบท โดยทำการวิจัยใน 15 หมู่บ้าน ที่เลือกสรรแล้ว โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า โทรทัศน์สามารถให้การศึกษแก่นักเรียนในชนบทได้ดี Kippax และ Murray (พสุ ชัยเวฬุ. 2541 : 26 ; อ้างอิงจาก Kippax และ Murray. 1980) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสื่อมวลชน กับความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ นั้น ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้รับสารมีความแตกต่างกันในปัจจุบันต่างๆที่ทำให้มีการเลือกเปิดรับสื่อและรับรู้ในคุณสมบัติของสื่อแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ คนที่มีระดับการศึกษาสูงจะเลือกใช้สื่อหลายประเภท มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำและ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีการเลือกใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมาย และเข้าถึงคุณสมบัติของสื่อ วันชาติ ศิลา น้อย(2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์ กับฐานะทางสังคมมิติ สัมฤทธิ์ผลการเรียนและสถานภาพของครอบครัว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า (1) เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย และฐานะทางสังคมมิติ ของนักเรียนรายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกชมรายการโทรทัศน์ต่างกัน

(2) รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชายชมมากที่สุด ได้แก่ กีฬา กับรายการข่าว และข่าวบริการสังคม รายการที่นักเรียนชายชมน้อยที่สุด ได้แก่ สารคดี กับรายการศาสนา และส่งเสริมศีลธรรม

(3) สำหรับรายการที่นักเรียนหญิงชมมากที่สุด ได้แก่ละครโทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ การ์ตูน และรายการสำหรับเด็ก ส่วนรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนหญิงชมน้อยที่สุดได้แก่ รายการศาสนา และส่งเสริมศีลธรรม(4) รายการโทรทัศน์ประเภทที่นักเรียนเลือกชม และมีอายุโดยเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ รายการศาสนา และส่งเสริมศีลธรรม และรายการสารคดี ตามลำดับ(5) โดยเฉลี่ยแล้วรายการโทรทัศน์ประเภทที่นักเรียนเลือกชมและมีเกรดเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ รายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม กับรายการข่าว และข่าวบริการสังคม (6) รายการโทรทัศน์ประเภทที่นักเรียนเลือกชมและมีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยสูงที่สุด คือ รายการปกิณกะบันเทิง รองลงมาได้แก่ การ์ตูนและรายการสำหรับเด็ก ส่วนรายการที่นักเรียนเลือกชมและมีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่รายการศาสนา และ ส่งเสริมศีลธรรม (7) รายการโทรทัศน์ประเภทที่นักเรียนเลือกชม และมีระดับการศึกษาของผู้ปกครองเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ รายการสารคดี และรายการกีฬาตามลำดับ ส่วนรายการโทรทัศน์ประเภทที่นักเรียนเลือกชม และมีระดับการศึกษาของผู้ปกครองเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ รายการ ศาสนา และส่งเสริมศีลธรรม

ชนพร กฤษไมตรี (2540 : บทคัดย่อ)ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร มีพฤติกรรมการเลือกชมมากที่สุดคือเปลี่ยนช่องไปเรื่อยๆ (2) อายุมีความสัมพันธ์กับการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดี (3) ผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดี (4) อิทธิพลครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีแต่อย่างใด อับสร เสถียรทิพย์ (2534) ศึกษาเรื่องความสนใจและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างสนใจเปิดรับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ รองลงมาคือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่จะชมโทรทัศน์กับคนในครอบครัว ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของเด็กคือ การที่โรงเรียนให้มีการค้นคว้าหาข่าวมานำเสนอ และความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข่าว กลุ่มตัวอย่างเชื่อถือสื่อโทรทัศน์มากที่สุด วุฒิชัย ผาสุขกานนท์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชมรายการพระพุทธศาสนา ทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนผลการศึกษาพบว่า (1) รายได้และช่วงเวลารับชม (ทั้งวันจันทร์ – ศุกร์ และวันเสาร์-อาทิตย์)ที่แตกต่างกันเลือกองค์ประกอบในรายการพระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ทุกองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน (2) อายุและเพศ ไม่มีผลต่อการเลือกรูปแบบวิธีการนำเสนอรายการพระพุทธศาสนา แบบธรรมบรรยายล้วน และแบบละครธรรม (3) อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการเลือกองค์ประกอบในรายการพระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ทุกองค์ประกอบ แตกต่างกันไป วชิร คำศรี (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับสื่อโทรทัศน์ของเด็กใน

ครอบครัวที่มีอาชีพประมง ศึกษาในกลุ่มเด็กอายุ 6-12 ปี ผลการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์ที่เด็กในครอบครัวประมงเลือกเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ การ์ตูน และละคร สถานที่ที่เลือกชมรายการมากที่สุดคือ ช่อง 3 สำหรับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 165) ได้ศึกษาเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน ของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย พบว่าปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับเจตคติของนักเรียนต่อการควบคุมเด็กของผู้ปกครอง และ พบว่านักเรียนที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์คือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับชมโทรทัศน์ และการรับชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา/หรือมารดา ระดับการศึกษาของบิดา/หรือมารดา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคมและ ลักษณะชีวสังคม

เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

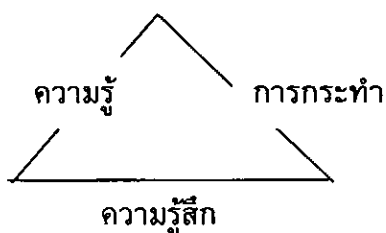
1. จิตลักษณะ

1.1 เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ (Attitude)

เจตคติ (Attitude) มาจากคำว่า "Aptus" ในภาษาลาติน ซึ่งตรงกับคำว่า ความเหมาะสม (Fitness) ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ศักดิ์ สุนทรเสณี. 2538 : 2 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2517) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งเราไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่เราสามารถเข้าใจได้ โดยดูจากพฤติกรรม ของบุคคลว่าจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร และศักดิ์ สุนทรเสณี (2538 :4) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นระบบที่มีลักษณะมั่นคงอันหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบคือ (1) องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) อาจเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกทางลบก่อให้เกิดเจตคติขึ้น (2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งถูกเร้าขึ้นจากการรู้นั้นๆ เมื่อเรารู้สึกสิ่งใดแล้วจะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางไม่ดีเราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจสิ่งนั้น (3) องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action

Tendency Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลายขัดขวาง ต่อสู้ เป็นต้น

ภาพประกอบ 2 รูปสามเหลี่ยมแสดงองค์ประกอบเจตคติ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2546 : 79)

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2546 : 79) กล่าวถึง ทฤษฎีเจตคติ แบ่งออกเป็น 3 ทฤษฎีใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขและการให้แรงเสริม (Conditioning and Reinforcement Theories) เป็นทฤษฎีเจตคติที่ใช้หลักการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขและแรงเสริมกำลัง คือจะให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีเจตคติต่อสิ่งใดก็นำสิ่งนั้นมาเป็นเงื่อนไขหรือนำไปเกี่ยวโยง กับอีกสิ่งหนึ่งที่ชอบ

2. ทฤษฎีเครื่องล่อใจ (Incentive Theories) สิ่งจูงใจต่างๆจะทำให้คนเรามีเจตคติต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง คนเราจะมีเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ในทางที่ดีต่อสิ่งที่มีประโยชน์หรือสิ่งที่ทำให้เราเกิดความพอใจ คนเราจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดเราต้องเชื่อแล้วว่าสิ่งนั้นจะมีประโยชน์หรือสร้างความพอใจแก่เรา เจตคติส่วนใหญ่จะเกิดจากแรงจูงใจพื้นฐาน หน้าที่เจตคติแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) เจตคติเป็นเครื่องมือทำให้เราไปถึงจุดมุ่งหมายและช่วยในการปรับตัว (2) เจตคติช่วยป้องกันตัวเราเองได้ คือ เราเชื่อในบางสิ่งบางอย่างแบบบิดเบือนซึ่งทำให้เราสบายใจขึ้น เพื่อเป็นการรักษาภาพพจน์ของตนเอง ทำให้เรามองเห็นภาพพจน์ในทางที่ดีของเรา (3) เจตคติช่วยให้เราได้แสดงออกทางด้านพฤติกรรมต่าง ๆ เรามีความคิดอย่างไร เรามีค่านิยมอย่างไร เราก็จะพยายามที่จะมีเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับความคิดหรือค่านิยมของเราด้วย (4) เจตคติช่วยทำหน้าที่ให้เกิดความรู้ ต้องสามารถคาดคะเนได้ว่าสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านั้นจะเป็นอย่างไร สามารถคิดและแก้ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้

3. ทฤษฎีการสอดคล้องของการรู้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิดหรือการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งทำให้เกิดความรู้หลาย ๆ ด้านหรือมีส่วนประกอบของการรู้ ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดความสอดคล้องของการรู้ขึ้น ทำให้เราเกิดเจตคติที่ดีในสิ่งนั้น

การเกิดเจตคติ (Attitude formation)

เจตคติเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ เด็กที่โตขึ้นมาในครอบครัวจะได้รับอิทธิพลจากบิดา มารดา พี่น้อง และญาติ ในการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ครูและกลุ่มเพื่อน ก็มามีอิทธิพล ในการเปลี่ยนเจตคติ ประสบการณ์ส่วนตัว และสื่อมวลชนก็มีส่วนต่อเจตคติของตนอย่างมาก กระบวนการเปลี่ยนเจตคติ ได้มีการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนเจตคติไว้ซึ่งมี 5 ขั้นตอน

1. การเอาใจใส่ (Attention) ในขั้นต้นบุคคลจะต้องยอมให้ความสนใจ และเอาใจใส่รับรู้ข้อความในการชักจูง ความยินยอมที่จะรับฟังจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการให้ความเอาใจใส่ในสารสื่อที่ใช้ชักจูง

2. ความเข้าใจ (Comprehension) ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลเอาใจใส่รับฟังสารสื่อ และสารสื่อควรใช้ข้อความชักจูงที่ทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจได้โดยง่าย มีความน่าเชื่อถือ มีวิธีการชักจูงซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้รับ ไม่เฝ้าให้ผู้รับต้องใช้กลวิธีป้องกันตนเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะและสภาพทางจิตใจของผู้รับสารด้วย

3. การยอมรับ (Yielding) การยอมรับมี 3 แบบด้วยกัน คือ

3.1 การยอมตาม (Compliance) บุคคลยอมรับการชักจูงเพราะหวังว่าจะได้รับการยอมรับ หรือได้ความดีความชอบ จากผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่ม ยอมรับการชักจูงเพื่อหวังรางวัลและหลีกเลี่ยงการลงโทษ

3.2 การเลียนแบบหรือเทียบเคียง (Identification) บุคคลยอมรับการชักจูง เพราะหวังที่จะทำตนให้คล้ายคลึงกับผู้ชักจูง ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนพอใจและอยากเลียนแบบ

3.3 การยอมรับเข้าไปไว้ภายในตน (Internalization) บุคคลยอมรับการชักจูงนั้น ชี้ให้เห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับและทำให้เข้าใจโลกดียิ่งขึ้น

4. ความจำ (Retention) เมื่อเกิดการยอมรับแล้ว การเปลี่ยนเจตคติ จะยังคงทนนานสักเท่าไรขึ้นอยู่กับ ความจำในเรื่องที่เกี่ยวกับเจตคตินั้น ๆ ถ้าเป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญต่อตัวบุคคล บุคคลจะจำได้นาน วิธีการสื่อสาร ที่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้รับสารและการเสนอสารนั้นบ่อยๆจะช่วยให้ความจำในเนื้อหานั้น ติดทนนาน

5. การกระทำ (Action) เป็นกระบวนการขั้นสุดท้าย ของการเปลี่ยนเจตคติ คือการแสดงพฤติกรรมเพื่อแสดงถึงการมีเจตคตินั้นๆ

นอกจากนี้ เจตคติเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ เด็กที่โตขึ้นมาในครอบครัวจะได้รับอิทธิพลจากบิดา มารดา พี่น้อง และญาติในการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ครูและกลุ่มเพื่อน ก็มามีอิทธิพลในการเปลี่ยนเจตคติ ประสบการณ์ส่วนตัว และสื่อมวลชน ก็มีส่วนต่อเจตคติของตนเป็นอย่างมาก อิทธิพลจากบิดา มารดา จัดได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดของเด็ก เด็กจะพัฒนาค่านิยม (Value) ความเชื่อ (Belief) และความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัว ซึ่งมีบิดา มารดา เป็นหลัก บิดา

มารดา มีอำนาจให้คุณต่อเด็กเมื่อเด็กทำดี และมีอำนาจให้โทษเมื่อเด็กทำสิ่งไม่ดี หรือสิ่งที่บิดา มารดา ไม่เห็นด้วย อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนนักเรียน ก็นับว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะในระยะวัยรุ่น การศึกษาในอิสราเอลเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่โตขึ้นมาในหมู่บ้านของรัฐบาล ซึ่งมีแต่เด็กวัยเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มักจะมีเจตคติและพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างจากบิดา มารดา ของเด็กมากกว่าเด็กที่โตขึ้นมาในครอบครัวกับบิดามารดา (อ้อมเดือน สดมณี. 2540 : 105 ; อ้างอิงจาก Ettig. 1966) ; แรงกดดันจากภายนอกให้คนคล้อยตามก็นับว่ามีอิทธิพลสูง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และทัศนคติทางสังคม เป็นสิ่งกำกับเจตคติของคน ทั้งในขณะที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ อิทธิพลจากสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่างๆ สิ่งที่ได้ชัดเจนที่สุดคือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่จะพยายามเปลี่ยนเจตคติของคน ให้หันไปนิยมใช้สิ่งที่ผู้โฆษณา ต้องการขาย การศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า เด็กส่วนมากจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มาแล้วพอ ๆ กับเวลาที่เด็กเหล่านั้นอยู่ในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชนอาจเรียกได้ว่า จะมีมากที่สุดในเรื่องคน ส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยมาก่อน เพราะการเสนอข้อมูลให้มวลชนจะเป็นแหล่งแรกที่มวลชนได้รับสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ (อ้อมเดือน สดมณี. 2540 : 105-106)

หน้าที่ของเจตคติ

ดารณี พานทอง (2532) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของเจตคติ โดยทั่วไปเจตคติ มักจะทำหน้าที่ คือ

1. ทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจ ให้บุคคลปรับตัว เมื่อเรามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใด เราย่อมเข้าหาสิ่งนั้น และเราย่อมหลีกเลี่ยงสิ่งที่เราไม่เจตคติที่ไม่ดี
2. ทำหน้าที่ให้ค่านิยม หรือให้ความชื่นชมต่อเนื่องไปถึงสิ่งอื่น ๆ เช่น ถ้าเรามีเจตคติว่า การเปลี่ยนแปลงสังคม ยังต้องใช้วิธีสันติ ถ้าเราพบใครก็ตาม ที่มีแนวคิดเช่นนี้ เราจะพลอยชอบเขาไปด้วย
3. ทำหน้าที่ช่วยให้เราตีความของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ถ้าเรามีเจตคติที่ดีต่อบิดา มารดา ถึงแม้ว่าบางครั้งบิดา มารดา จะขัดใจเรา แต่เราก็เข้าใจว่าบิดา มารดา ทำไปด้วยความหวังดี
4. ทำหน้าที่ปกป้องตนเอง หรือรักษาหน้าเอาไว้ (Ego defensive) เช่น คนบางคนที่ไม่ยอมรับความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ก็จะสร้างเจตคติ ว่าตนเองเก่งกว่าผู้อื่น ไม่ยอมรับรู้สิ่งอื่น ๆ ที่จะผ่านเข้ามา

1.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ (2537) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและเนื้อหาของรายการมรดกต่างมุมกับเจตคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ

มองต่างมุมทางวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 พบว่า คุณลักษณะทางประชากร คือ เพศ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับเจตคติ ที่มีต่อรายการมองต่างมุม มนัส บุญประกอบ (2546) ศึกษาความสนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเยาวชนไทย พบว่า ประชาชนมีความสนใจด้านการใช้สื่อโทรทัศน์ในการรับรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือ/วารสาร จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เพศ อายุ มีความสัมพันธ์กับเจตคติและความพึงพอใจในการเลือกรับชมรายการ

1.2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ได้แก่

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953 : 110 – 111 ; อ้างอิงจาก พรทิพย์ เจนจรรย์านนท์, 2542 : 23) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม พยายามทำให้ดีกว่าผู้อื่นและพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ

เมอร์เลย์ (Murray, 1964 : 19 ; อ้างอิงจาก สมจิตร หอไตรรงค์ . 2539)

ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าหมายถึง ความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need Achievement) จากการกระทำที่ยาก ต้องการควบคุมจัดกระทำหรือจัดระเบียบวัตถุ บุคคล หรือความคิดโดยกระทำสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็ว และมีความเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุมาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่งมีความสามารถ ในการแข่งขัน และต้องการเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จ ในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ลินด์เกรน (Lindgren, 1967 ; อ้างอิงจาก ประสาท อิศรปริดา, 2522 : 22)

ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความต้องการสัมฤทธิ์ หรือ ความต้องการความสำเร็จ (Need Achievement) ผู้ที่มีความต้องการประเภทนี้อาจเปรียบได้กับความต้องการในการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self – Actualization) ของมาสโลว์ ซึ่งเป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆและมีความปรารถนาที่จะพัฒนาและใช้ความสามารถนั้นให้เกิดประโยชน์เต็มที่

ถวิล ชาราโกชน์ (2532 : 70 ; อ้างอิงจาก นฤทัย ดาวเรือง, 2546 : 30)

ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการคาดหวังของบุคคล ซึ่งอาจจะได้พบหรือมีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเป็นรอยประทับใจมาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ แล้ว เขาก็พยายามที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จ โดยเขาจะตั้งเป็นมาตรฐานการกระทำของเขาเอาไว้ ถ้างานที่เขาคาดหวังได้เกิดผลสำเร็จกำลังใจก็จะเกิดขึ้น และจะคาดหวังความสำเร็จในครั้ง

ต่อๆไปสูงยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จและเกิดบ่อยครั้งการตั้งความคาดหวังก็จะต่ำลงอาจกลายเป็นคนท้อถอย ไม่สู้ ไม่กล้าคิด และไม่กล้าหวังต่อสิ่งต่างๆในอนาคตต่อไป

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need Achievement) จากการกระทำสิ่งที่ยากและบรรลุมาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่งมีความสามารถในการแข่งขัน และต้องการเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองและต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่น ๆ และมีความปรารถนาที่จะพัฒนา และใช้ความสามารถนั้นให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ถ้างานที่เขาคาดหวังได้เกิดผลสำเร็จ กำลังใจก็จะเกิดขึ้น และจะคาดหวังความสำเร็จในครั้งต่อ ๆ ไปสูงยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จและเกิดบ่อยครั้งการตั้งความคาดหวังก็จะต่ำลงอาจกลายเป็นคนท้อถอย ไม่สู้ ไม่กล้าคิด และไม่กล้าหวังต่อสิ่งต่าง ๆ ในอนาคตต่อไป

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถอธิบายได้จาก ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Growth Motivation) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กำหนดความต้องการต่าง ๆ ออกเป็นขั้นตามลำดับ (อ้อมเดือน สดมณี. 2540 : 127) ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นแรกของมนุษย์ อันได้แก่ ปัจจัย 4 เมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้วอย่างเพียงพอแล้ว ความต้องการในระดับอื่นๆที่สูงขึ้นก็จะเริ่มเกิดขึ้น

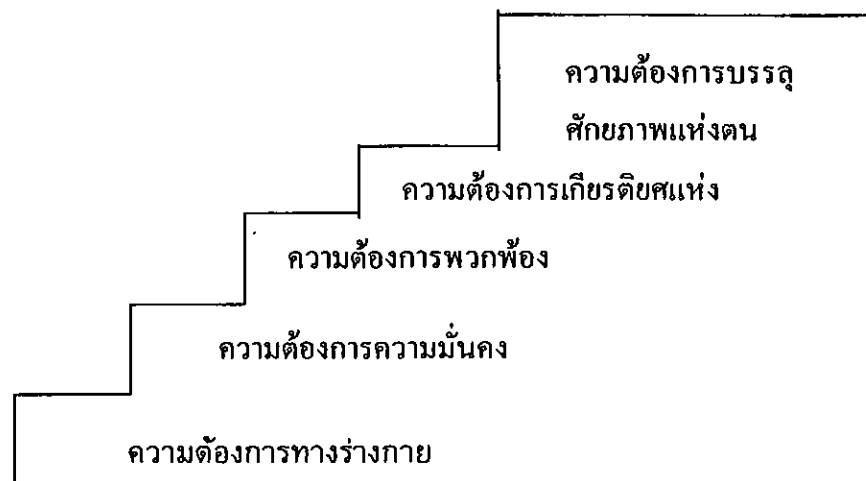
ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and security needs) คือความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จากอันตรายทั้งปวง ความต้องการผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา เพื่อแสวงหาความปลอดภัย

ขั้นที่ 3 ความต้องการพวกพ้อง (Belongingness needs) ความต้องการที่นอกเหนือจากวัตถุ คือ ความต้องการที่จะติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เช่นต้องการมีเพื่อน ต้องการได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม ต้องการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรัก

ขั้นที่ 4 ความต้องการเกียรติยศแห่งตน (Self-esteem needs) เมื่อความต้องการพวกพ้องได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว คนเราก็ต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ความภาคภูมิใจ ทั้งจากตนเองและจากผู้อื่น เช่น ต้องการเป็นที่รู้จัก ต้องการมีบทบาทสำคัญในกลุ่ม การได้รับการตอบสนองด้านนี้ จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกมีเกียรติมีศักดิ์ศรี และมีอำนาจในการควบคุมสิ่งต่างๆได้ ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะเกิดความคับข้องใจ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และอาจเกิดความแตกแยกในหมู่คณะได้

ขั้นที่ 5 ความต้องการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Needs for self-actualization) เป็นขั้นสูงสุดของความต้องการเท่าที่มนุษย์พึงแสวงหาได้ หมายถึง การเน้นถึงความต้องการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มที่ถึงระดับที่สมบูรณ์ที่สุด ได้แก่

การเน้นถึงความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ต้องการพัฒนาความสามารถที่ตนเองมีอยู่อย่างเต็มที่ถึงขีดสุด การบรรลุถึงขั้นนี้ มาสโลว์ถือว่า เป็นความสำเร็จขั้นสูงสุดของมนุษย์ ความต้องการที่จะแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ นี้ จะประกอบด้วยความต้องการ สองประการ คือ ความต้องการแสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตน และความต้องการสิ่งจรรโลงใจ และนั่นคือ ความต้องการแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ถึงขีดสุด จะผลักดันให้บุคคลมีศิลปะในการทำ ตามความสามารถของตน

ภาพประกอบ 3 แสดงลักษณะโครงสร้างความต้องการเมื่อความต้องการบรรลุศักยภาพแห่งตน

มีบุคคลหลายท่านได้อธิบายถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เช่น

1. แมคเคลแลนด์ (พรทิพย์ เจนจریانนท์. 2542 : 24 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1961 : 207-256) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk-Taking) มีความกระตือรือร้น (Energetic) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result of Decision) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organization Skill)

2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (นฤทัย ดาวเรือง. 2546 : 30 ; อ้างอิงจาก สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. 2534) ได้สรุปลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 7 ประการ คือ (1) ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงาน (2) ชอบพึ่งพาตนเอง ตลอดจนชอบสภาพ-การณ์ซึ่งควบคุมตนเองได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น หรือคิดว่าโชคช่วย (3) เลือกทำงานอย่างมีเป้าหมาย และเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน ทำหาย มีความกล้าเสี่ยง มีเหตุผลเหมาะสม และ

เหมาะสมกับความสามารถของตน (4) มีความทะเยอทะยาน มีความคาดหวังความสำเร็จในสิ่งที่ทำ และมีความอดทน ต่อความยากลำบาก ตลอดจนความรอคอยอันยาวนาน เพื่อให้สิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น (5)ทำงานอย่างมีเหตุผลและเห็นคุณค่าของเวลา (6) ชอบที่รับข้อมูลย้อนกลับทันที เพื่อที่รับรู้ถึงผลของการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน (7) ปรับปรุงตนเองให้ได้อยู่เสมอ

สำหรับบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำนั้น พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : 25) ได้กล่าวไว้ว่า จะมีลักษณะพฤติกรรม 12 ประการ ดังนี้ (1) มักผลัดวันประกันพรุ่ง (2) มักขาดระบบในการทำงาน (3) ชอบทำงานตามคำสั่งผู้อื่น (4) ทำงานไม่ค่อยสำเร็จตามกำหนด (5) ขาดความตั้งใจจริงในการทำงาน (6) มักไม่ตั้งความคาดหวังในผลสำเร็จ จากการทำงาน (7) ทำงานเพียงเพื่อสำเร็จ ไม่สนใจคุณค่าของงาน (8) ชอบขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่น (9) ขณะทำงานถ้าถูกรบกวนจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้ (10) เชื่อว่าบุญวาสนา จะทำงานที่ทำอยู่ประสบความสำเร็จได้ (11) มุ่งหวังรางวัลหรือชื่อเสียงมากกว่าความสำเร็จของงาน (12) เมื่อประสบอุปสรรคมักหลีกเลี่ยงไม่กล้าเผชิญอุปสรรคนั้น ๆ.

1.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นฤทัย ดาวเรือง (บทคัดย่อ, 2546) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมทางวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน วิชัย เอียดบัว (2534 : 178-183) ได้ศึกษาลักษณะจิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับ นวัตกรรมทางวิชาการ ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของความรู้ การแสวงหาความรู้ไปใช้นั้น เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมยอมรับนวัตกรรม ดังนั้นจึงน่าจะสนับสนุนว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

1.3 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้ ส่วนการควบคุมตนนั้น หมายถึง ความสามารถที่จะละเว้นการกระทำพฤติกรรมบางชนิดหรือความสามารถที่จะเริ่มกระทำที่ต้องใช้ความอดทนหรือเสียสละและทำพฤติกรรมได้อย่างมีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมเป็นเวลานาน พอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. 2539 : 14 ; บุญรับ ศักดิ์มณี. 2532 : 6 ; อ้างอิงจาก Mischel. 1974 : 287)

มิต (มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. 2543 ; อ้างอิงจาก Meade.1971 : 175)

กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง การวางแผนการระยะยาวเกี่ยวกับตนเองในอนาคต

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้ รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเอง เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48) ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของการมองสู่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผล ไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้นหากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคม มนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต โดยอ้างอิงจากบุคคลหลาย ๆ เช่น ไรท์ (Wright. 1975 : 298) กล่าวว่าความสัมพันธ์ลักษณะมุ่งอนาคตว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จะเป็นผู้ที่จะมีความสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม กับกาลเทศะไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย และเป็นผู้มีจริยธรรมสูงหรือโคลเบอร์ก, มิซซเชลและไรท์ (Kohlberg.1964 ; Mischel.1975 and Wright.1975) กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชะลอการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือ ผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย ส่วนดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 37) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคล มีความเพียรพยายาม ต่อสู้ อุปสรรค เพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ

การควบคุมตน

แบนดูรา (ณัฐวัตร ลุณหงส์. 2544 : 37 ; อ้างอิงจาก Bandura.1977 : 140) ให้นิยามของการควบคุมตนว่าหมายถึงความสามารถในการกำหนดตนเองของบุคคล ด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่บุคคลต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ

ปภาวดี แจ้งศิริ (ณัฐวัตร ลุณหงส์. 2544 : 38 ; อ้างอิงจาก ปภาวดี แจ้งศิริ. 2527 : 4) ให้ความหมายของการควบคุมตนว่า กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการหนึ่งวิธีการใดหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และควบคุมตัวแปรทั้งภายในและภายนอกของบุคคล อันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นด้วยตนเอง

นงนุช โรจนเลิศ (ณัฐวัตร ลุณหงส์. 2544 : 38 ; อ้างอิงจากนงนุช โรจนเลิศ. 2533 : 9) ให้ความหมายของการควบคุมตนว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิดหรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคลนั้นเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) ได้ให้ความหมายว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน หมายถึงการเพิ่มความตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อประเทศและสากล นอกจากนี้ยังต้องรู้จักบังคับควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งงามที่วางไว้สำหรับอนาคตให้ได้

ปอแก้ว ศิริจันทร์ (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน หมายถึงความสามารถทางสติปัญญาในการคิดคาดการณ์ ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีเหตุผล เห็นความสำคัญ ของการปฏิบัติตนให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมในปัจจุบันตลอดจนสามารถวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น เพื่อความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต แทนที่จะได้รับผลเล็กน้อยในปัจจุบัน และความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผล และความอดทนเพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นด้วยตนเองในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ ซึ่งเป็นการลดความสำคัญของอิทธิพลภายนอก และทำให้บุคคลมีอิสระที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนมากขึ้น

สุรัมภา รอดมณี (2540) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน หมายถึงความสามารถควบคุมตนเองได้ ให้กระทำการใดหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหวังผลดีกว่าหรือมีคุณค่าสูงกว่าซึ่งจะเกิดในอนาคต

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน ดังนี้
 ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง ความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล การเพิ่มความตระหนักใน
 ความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตต่อตนเองสามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรับผลดี การ
 ควบคุม ตนหมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้ รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเอง รู้จักบังคับควบคุมตนเอง
ให้ทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งตามที่ต้องการ

จากความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนนั้นสามารถอธิบาย
 พฤติกรรมดังกล่าวได้จาก ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิด (Cognitive Development Stage
 Theories) ของฌอง พีเจท์ (วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. 2536 : 31 ; อ้างอิงจาก Jean Piaget)
 สำหรับทฤษฎีนี้มีข้อสมมติฐานที่ว่าบุคลิกภาพของบุคคลวิวัฒนาการจากการทำงานทั้งในด้าน
 สมองและอารมณ์ กระบวนการทางสมองช่วยให้เกิดทิศทางทางความคิด สำคัญสำคัญของทฤษฎี
 การรู้คิดซึ่ง พีเจท์ อธิบายว่าพัฒนาการของเด็กคือความสามารถที่จะจัดระบบสิ่งแวดล้อม นำ
 การรับรู้สิ่งแวดล้อมเข้ามาคิดพิจารณาและทำความเข้าใจ การพัฒนามีลำดับขั้นและไม่
 เปลี่ยนแปลงในเด็กทุกคน การเจริญเติบโตในแต่ละขั้น คือการประสมประสานพฤติกรรมทั้งหมด
 ที่เรียนรู้ในระดับขั้นนั้นๆในการสร้างความคิดความเข้าใจในแต่ละเรื่อง เด็กจะมีระยะของการ
 เตรียมตัว และระยะของการจัดระบบประสาทการให้ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงจะเกิดความคิดรวบ
 ยอด (Concept) ขึ้นได้ การเรียน การสอน ให้เด็กรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลจึงต้องเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่
 ในวัยทารกเพราะจะได้เป็นรากฐานให้เด็กเกิดการเตรียมตัวที่ถูกต้องเพื่อการพัฒนาในทุกๆด้าน

1.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ
 ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า (1)ตัวแปร เพศ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 บุคลิกภาพ บรรยากาศในการเรียนการสอน การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับ
 ลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนตรชนก
 พุ่มพวง(2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผล
 การศึกษาพบว่า (1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยม
 การศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 8 ตัวแปร ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังของ
 ผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมทางการเรียนสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (2) ตัวแปรที่มี
 ความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ มี 1 ตัวแปร คือ ระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดวงเดือน พันธุมนาวินและ
 เพ็ญแข ประจัน-ปัจฉนิก (2520 : 102-109) ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า (1)
 ลักษณะมุ่งอนาคต แปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และ

สถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย (2) ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผลและแบบลงโทษทางจิตจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง(3) ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชมและสุภาพร ลอยด์ (2529 : 256) ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของ ครอบครัวและจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนไทยที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ยอมรับการควบคุมสื่อจากบิดามารดามาก และชอบรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมโดยเฉพาะด้าน โทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ และเป็นเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาจากผู้ปกครอง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า เพศ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ บรรยากาศการเรียนการสอน การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ กับ ลักษณะมุ่งอนาคต และลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับการรับสื่อด้วย

เหตุที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรนี้เพราะว่า ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของจิตลักษณะนี้หากมีในบุคคลใดนั้น หมายถึง บุคคลนั้นมีความคิดที่จะมองอนาคตของตนว่าจะต้องการให้เป็นแบบตนต้องการต้องการเตรียมตัวอย่างไรซึ่งหมายถึง ต้องการที่จะต้องบังคับควบคุมตนเองให้ไปในทิศทางเป้าหมายที่ตนเองได้วางไว้ หากจะเชื่อมโยงการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ นั้นย่อมจะสะท้อนว่าควรที่จะเลือกดูรายการใดและดูแล้วน่าจะมาสสนับสนุนเป้าหมายของตนเองอย่างไรจิตลักษณะนี้ ส่วนมากพบในงานวิจัย เกี่ยวพฤติกรรมกรรมการเรียน ส่วนในด้านสื่อมวลชนยังมีน้อย จึงได้นำเอาจิตลักษณะนี้มาศึกษาในครั้งนี้

2. ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม

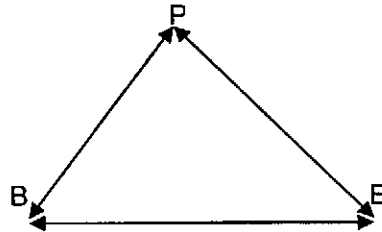
2.1 ตัวแบบและการเรียนรู้จากตัวแบบ

ความหมายของตัวแบบหรือแม่แบบ (Model) ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (สมทรง ดันประเสริฐ. 2544 : 25 ; อ้างอิงจาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530:61.) ตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นบรรทัดฐานเป็นแบบหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ

ประทีป จินฉ่ำ (2540 : 233) ตัวแบบหมายถึง สิ่งที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

การเรียนรู้จากตัวแบบ นั้นมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ของแบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. 2541 : 48) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย และ การร่วมของปัจจัยส่วนบุคคล

นั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเขียนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 เป็นการแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม

(B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541 : 48)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา อธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคม ดังนี้ (วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. 2536 : 129)

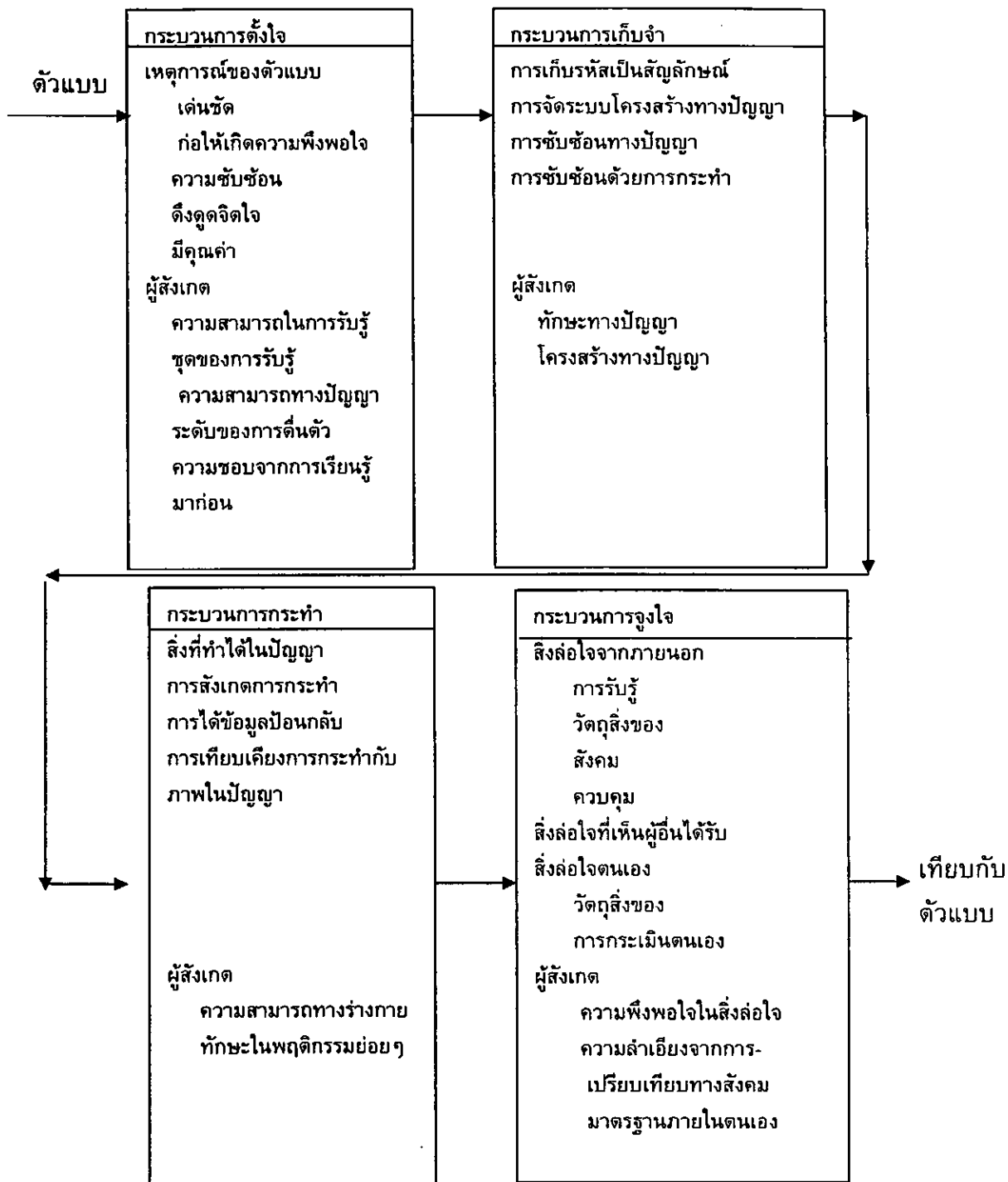
1. พฤติกรรมทั้งหลายทั้งสิ้นของมนุษย์นอกจากปฏิกิริยาสะท้อน ล้วนเป็นผลที่ได้รับจากการเรียนรู้
2. สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ โดยการเรียนรู้จากผลที่จะตามมา กล่าวคือ เรียนรู้ว่าเมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นจะมีเหตุการณ์ใดเกิดตามมา หรือเมื่อกระทำพฤติกรรมใดแล้ว ผลที่ได้รับตามมาจากการกระทำนั้นจะเป็นเช่นไรอย่างแรกจัดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ อย่างที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มีมนุษย์เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะกลายมาเป็นความเชื่อที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล
3. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าว เกิดจากการเรียนรู้ ด้วยประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการสังเกต
4. การเรียนรู้จากการทำต้นแบบ หรือแบบอย่าง โดยเฉพาะ ตัวแบบที่ใกล้ชิด คือพ่อแม่ และการเรียนรู้จากขบวนการสังเกต
5. ผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์ จะกลายมาเป็นความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญ และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความเชื่อดังกล่าว
6. การควบคุมพฤติกรรม ด้วยการรู้คิดของบุคคล ในเชิงประเมินค่าที่วางอยู่บนข้อสมมติฐานความเชื่อ อันเกิดจากการเรียนรู้ ของมนุษย์นั้น จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้ และจะนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนได้ตั้งใจไว้

7. หลังจากการเรียนรู้แล้วมนุษย์จะเลือกเลียนแบบเฉพาะพฤติกรรมที่ตนเห็นคุณค่ามากกว่า พฤติกรรมที่ถูกลงโทษหรือไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริม การเห็นผลจากการกระทำเชิงบวก ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นอีก ตลอดจนเกิดความคาดหวังต่อแรงเสริมที่จะได้รับ การคาดหวังนี้จะทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อให้ผลบังคับเกิดขึ้นตามความต้องการ คือ ต้องการมีการควบคุมตนเองและประเมินตนเอง

8. พฤติกรรมส่วนใหญ่ ของบุคคลถูกควบคุมโดยผลที่ตามมาจากการประเมินตนเอง ซึ่งจะมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดี ทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง ในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป การประเมินตนเองนี้ จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

9. พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลทำต่อตนเองเนื่องมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการมีต้นแบบหรือแบบอย่างการให้แรงเสริมต่อตนเองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะมีผลต่อ การพยายามของบุคคลที่จะกระทำให้ออกมาตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้และทำให้สามารถพัฒนาทักษะในการควบคุมตนเอง สามารถปรับปรุงและคงรักษาพฤติกรรมนั้นต่อไปได้

นอกจากนี้ การใช้ตัวแบบ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งการใช้ตัวแบบ เป็นการสังเกตแสดงพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ก็จะทำให้ผู้สังเกตฝึกความรู้สึกว่า เขาก็จะสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้าเขาพยายามจริงและไม่ย่อท้อ ลักษณะของการใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกว่าเขามีความสามารถที่จะทำได้นั้นได้แก่ การแก้ปัญหาของบุคคล ที่มีความกลัวต่อสิ่งต่างๆโดยที่ให้ผู้ดูตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายกับตนเองก็สามารถทำให้ลดความกลัวต่างๆเหล่านั้นได้ กระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกต แสดงได้ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541 : 53)
บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบ

สวนา พรพัฒน์กุล (สมทรง ดันประเสริฐ. 2544 : 29) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อยๆห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขาซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากบิดา มารดา และครูในช่วงที่เด็กจะเริ่มเลียนแบบได้ เด็กจะเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด คือ บิดา มารดา ซึ่งมีความหมายถึง ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็กแทนบิดา มารดา ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูในการเป็นแม่แบบจึงพอ ๆ กับบิดา มารดา ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นแบบที่ดีแต่ไม่ต้องเสแสร้งแสดงบทบาทของตัวแบบเด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบจะต้องเป็นตัวแบบที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชายเนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของบิดา มารดา แต่บางคนอาจสนใจศิลปะ การแสดงที่ตนได้พบในรายการโทรทัศน์และพยายามเลียนแบบนั้นก็ได้

4. เลียนแบบจากผู้กล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็เด็กหญิงหรือเด็กชาย ย่อมจะมีผู้กล้าที่ตนยกย่องและพอใจจะเลียนแบบตามผู้กล้าหาญของตน ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ ตัวแบบของเด็กมักได้แก่ บุคคลที่มีอายุมากกว่าเลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครในนวนิยาย ภาพยนตร์ และโทรทัศน์เป็นต้น

ในการวิจัยนี้ได้สนใจตัวแบบ 2 ลักษณะ คือ (1) ตัวแบบบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เพราะมีความใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในช่วงวัยเด็ก และเป็นผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ร่วมกับการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ค่านิยมและการกระทำให้แก่เด็ก ซึ่งเด็กสามารถรับรู้และสังเกตได้ และ (2) ตัวแบบเพื่อนเพราะกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นและตอนปลายซึ่งชีวิตในช่วงนี้ส่วนมากใช้ชีวิตในการเรียนการอยู่ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนและเป็นวัยที่ต้องการได้รับความสนใจและการยอมรับของเพื่อนดังนั้นจึงได้สนใจศึกษาตัวแบบ ทั้ง 2 ลักษณะนี้

บทบาทของบิดา และมารดา ที่มีต่อการพัฒนาการเด็ก

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 179-181) ได้กล่าวถึง บทบาทของบิดา มารดาว่า ในพุทธศาสนาได้กล่าวถึงบทบาทของบิดาและมารดา ที่ปฏิบัติต่อลูกไว้ 5 ประการ คือ กั้นลูกจากความชั่ว ปลูกฝังไว้ในทางที่ดี ให้ลูกได้รับการศึกษา จัดแจงให้แต่งงานกับคนดี และมอบทรัพย์มรดกให้เมื่อถึงกาลควรมอบ และบทบาทของบิดาและมารดา อาจแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ บทบาทที่มีต่อลูกโดยตรง และบทบาทที่มีต่อลูกทางอ้อม

บทบาทที่มีต่อลูกโดยตรง หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้ปกครอง กับลูก ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำที่อาจมีผลดีหรือผลเสียต่อลูกได้

บทบาทที่ผู้ปกครองควรกระทำ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของลูก ทั้งด้านร่างกายให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี ด้านสติปัญญามีการพัฒนาการที่ดีและ ด้านการเรียนด้านอารมณ์และสุขภาพจิตพบว่า การแสดงบทบาทของบิดา จะมีอิทธิพลต่อภาวะทางจิตใจของวัยรุ่นมากกว่าในครอบครัวแบบทันสมัยและ บุคลิกภาพที่สมบูรณ์เป็นปกติของบิดา มารดา จำเป็นอย่างยิ่งต่อการที่ลูกจะมีสุขภาพจิตที่ดี ด้านจริยธรรมบิดา(มารดา)ต้องประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีและถ่ายทอดแบบฉบับนี้แก่ลูก

บทบาทของเพื่อนและเพื่อนร่วมวัย

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 190-192)กล่าวถึงบทบาทของเพื่อนและเพื่อนร่วมวัยว่า เพื่อนเป็นการแสดงความหมายในลักษณะของความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะก็คือ แสดงถึงความคุ้นเคยและสนิทสนมกัน และการถ่ายทอดทางสังคมในระหว่างเพื่อนร่วมวัย มีอิทธิพลสำคัญต่อเรื่องใหญ่ๆของการพัฒนาการเด็ก 3 ประการ คือ (1) การถ่ายทอดทางสังคมก่อให้เกิดผลที่สำคัญต่อพัฒนาการ และ การสร้างอัตมโนภาพแห่งตน เพราะเพื่อนร่วมวัยจะเป็นกระจกส่องที่ไม่ถูกบังคับด้วยความรักหรือภาวะหน้าที่ (2) กลุ่มเพื่อนก่อให้เกิดโอกาสสำคัญในการฝึกหัดทักษะในการสวมบทบาทของเด็ก และ (3) กลุ่มเพื่อนสนิทวัยเดียวกันนี้จะเป็นกลไกในการเรียนรู้บทบาทและค่านิยมทางสังคม ซึ่งผู้ใหญ่ไม่ต้องสอน เช่น ความรู้ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเพศ และการเบี่ยงเบนทางสังคม จะเรียนรู้ได้ในกลุ่มเพื่อนสนิท สำหรับกลุ่มเพื่อนยังมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจเพราะสามารถช่วยลดความเครียดต่างๆ ในการเรียนหรือช่วยทำให้เกิดความคล้อยตาม การคบเพื่อนย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ซึ่งนะสิ่งมีประโยชน์ เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกต่างคนต่างเป็นเจ้าของชีวิตของกันและกัน แต่ผูกพันกัน เพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเสื่อมถอย ผู้เป็นอาชญากรวัยรุ่นมากมายในแทบทุกประเทศนั้นเมื่อค้นหาสาเหตุก็มักพบว่าถูกเพื่อนชักจูง เช่น เกร เดวิดยาเสพติดเพราะจิตใจวัยรุ่นนั้นละเอียดอ่อน เปราะบางนักกับ "สภาวะของความเป็นเพื่อน" ฉะนั้นการรู้จักคบเพื่อนที่ดี จึงเป็นพฤติกรรมสำคัญของผู้วัยรุ่น

2.2 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับตัวแบบ

ในงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 78) ได้ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย ในการวิจัยนี้ได้กล่าวถึง บทบาทของบิดา-มารดา ต่อเยาวชนทางด้าน การรับสื่อมวลชน การเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน และการประเมินคุณค่าของเนื้อหา โดยการวิจัยนี้ได้ศึกษา ครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อมวลชนของวัยรุ่นได้ 4 ประการ คือ การใช้สื่อมวลชนของบิดา มารดา การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต และการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก พบว่า (1) ถ้าบิดา มารดาเอาใจใส่เด็กควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็ก มักจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม ทั้งด้านปริมาณการรับชมและรายการที่รับชม (2) จากการประมวล

งานวิจัยของวิจัยนี้พบว่า เยาวชนไทยที่บิดาหรือมารดา ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมาก และเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติของบิดา มารดา เป็นผู้ที่ได้รับสื่อมวลชนที่เหมาะสมมากกว่า เยาวชนอื่น ๆ ที่ควบคุมน้อยหรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการควบคุมนี้ (3) เด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่ได้รับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมเท่านั้น การที่เมื่อผู้ปกครองทำตัวเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และหันไปทำกิจกรรมอื่นที่มีประโยชน์กว่า เมื่อรายการโทรทัศน์ขาดคุณค่าที่ควรรับชม และทำพฤติกรรมบ่อยครั้งและสม่ำเสมอ เด็กจะเลียนแบบการกระทำที่เหมาะสมของผู้ปกครองไปโดยไม่รู้ตัว และงานวิจัยนี้ยังกล่าวว่ามีนักวิชาการหลายท่านแนะนำวิธีการร่วมชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กับเด็กเท่านั้น เป็นวิธีการสอนเด็กทางด้านนี้ที่ให้ผลดีที่สุดสำหรับตัวแบบเพื่อนั้น พีดแมน (วันเพ็ญพิศาลพงศ์. 2536 : 190 ; อ้างอิงจาก Freedman.1974) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศที่ช่วยกระตุ้นแรงเร้าต่อการเรียนรู้ ผลปรากฏว่า นักศึกษาส่วนมากระบุว่า ได้รับอิทธิพล มาจากบรรดาเพื่อน ๆ นักศึกษา ที่เรียนรู้ร่วมกันมากกว่า จากองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ในสถาบันการศึกษา สำหรับตัวแบบสื่อมวลชนนั้น ประภาพรรณ อุ๋นอบ (ธัญยาภรณ์ พาพลงาม. 2545 : 22 ; อ้างอิงจากประภาพรรณ อุ๋นอบ. 2529) ได้ศึกษาผลของการโฆษณาทางโทรทัศน์เรื่อง "ดาวิเศษ" ที่มีต่อพฤติกรรมทิ้งขยะของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มทดลองจะดูเทปบันทึกภาพโฆษณาทางโทรทัศน์เรื่อง ดาวิเศษ หลังจากดูเทปบันทึกจบแล้วนักเรียนจะได้รับประทานขนม ที่ชอบ 1 อย่าง ซึ่งขนมจะใส่ไว้ในถุงพลาสติก นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการดูเทปบันทึกภาพวันละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน ผลการศึกษาพบว่า จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองแสดงพฤติกรรมการทิ้งขยะลงถังมากกว่าจำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือ ฮิคค์ (ธัญยาภรณ์ พาพลงาม. 2545 : 22 ; อ้างอิงจาก Hicks. 1965) ได้ทดลองการใช้แม่แบบพฤติกรรมเลียนแบบโดยใช้แม่แบบเป็นภาพยนตร์แสดงถึงความก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย หญิงอายุระหว่าง 41 เดือน - 76 เดือน จำนวน 62 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน ให้ได้รับแม่แบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ กัน คือ กลุ่มที่ 1 ให้แม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศชาย กลุ่มที่ 2 ให้แม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศหญิง กลุ่มที่ 3 ให้แม่แบบเด็กชายวัยเดียวกับผู้รับแบบ กลุ่มที่ 4 ให้แม่แบบเป็นเด็กหญิงวัยเดียวกับผู้รับแบบ และกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุมไม่ให้ได้รับแม่แบบผลทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับแม่แบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด และกลุ่มที่ได้รับแม่แบบ ที่เป็นผู้ใหญ่เพศชาย มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยที่สุด วิทยา นาควัชร (บำเพ็ญ วังเงิน. 2541 : 19 ; อ้างอิงจาก วิทยา นาควัชร. 2527) กล่าวว่าพ่อแม่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะรับแบบของพฤติกรรมที่พบเห็นจากบิดา มารดา

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบพบว่าตัวแบบทั้งบิดา มารดา เพื่อน หรือ ภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ดังนั้น ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งยังคงมีความใกล้ชิด

กับบิดาและมารดา และเพื่อนจึงได้เลือกตัวแปร ตัวแบบบิดาและมารดา และตัวแบบเพื่อนในการวิจัย

3. ลักษณะชีวสังคม

ลักษณะชีวสังคม จะบอกว่า ผู้รับสารเป็นใคร อายุเท่าไร เพศอะไร ฐานะอย่างไร ในขณะที่ลักษณะทางจิตวิทยา จะบอกว่าคนๆนั้น มีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร มีรสนิยมและความต้องการอย่างไร ปรมะ สตะเวทิน (ชิตติมา ปิยศิริศิลป์. 2544 : 21 ; อ้างอิงจาก ปรมะ สตะเวทิน. 2540 : 105) กล่าวว่าการศึกษาวิเคราะห์มวลชนผู้รับสารตามลักษณะประชากร นั้นมีสมมติฐานว่า มวลชนผู้รับสารที่มีกลุ่มลักษณะประชากรเดียวกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาคล้ายคลึงกัน และคนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน ในการวิจัยนี้ ได้สนใจศึกษา ลักษณะชีวสังคม ของมวลชนผู้รับสาร อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา

ความแตกต่างของลักษณะชีวสังคมของผู้รับสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรมะ สตะเวทิน (ชิตติมา ปิยศิริศิลป์. 2544 : 21 ; อ้างอิงจาก ปรมะ สตะเวทิน. 2540 : 105) ได้วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะชีวสังคมของผู้รับสารดังนี้

3.1. ความแตกต่างของเพศ

ความแตกต่างของเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งหรือรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ นั้น เพศหญิงใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากกว่าเพศชาย โดยนิยมดูรายการละคร ในขณะที่เพศชายนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า ถ้าหากดูโทรทัศน์ เพศชายนิยมดูรายการโทรทัศน์ และรายการข่าว เด็กวัยรุ่นชายจะสนใจดูภาพยนตร์สงครามและการจารกรรมมากที่สุด ในขณะที่วัยรุ่นหญิงสนใจภาพยนตร์วิทยาศาสตร์ก้าวหน้ามากที่สุด

การวิจัยทางจิตวิทยาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในเรื่องความคิด ค่านิยม และเจตคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้แตกต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่อ่อนไหวง่าย และพบอีกว่า ผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย (ชิตติมา ผิวเรืองนนท์. 2545 : 27) วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (สุกิติ ชัดติยะ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก วัฒนา พุทธางกูรานนท์. 2531 : 17) กล่าวว่า เพศเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมการรับสาร เพศหญิงและเพศชายจะมีปฏิกริยาโต้ตอบต่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ต่างกัน เช่น เพศหญิงจะชอบรายการตกแต่งบ้าน ทำอาหาร รายการภาพยนตร์รักโรแมนติกและสะเทือนใจ แต่เพศชายมักจะชอบเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ เรื่องลึกลับหรือผจญภัย เป็นต้น

งานวิจัยเพศกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

พรทิพย์ วรกิจโกคาทร (สุทธิติ ชัดติยะ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจากพรทิพย์ วรกิจโกคาทร. 2529 : 313) วิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ของเด็กวัยรุ่น พบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายสนใจภาพยนตร์สงครามแลจรรกรรมมากที่สุด ในขณะที่ เด็กวัยรุ่นหญิงสนใจภาพยนตร์วิทยาศาสตร์ก้าวหน้ามากที่สุด วัฒน พุทธางกูรานนท์ (สุทธิติ ชัดติยะ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก วัฒน พุทธางกูรานนท์. 2531 : 17) ศึกษาอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมรับสาร พบว่าเพศหญิงและเพศชายจะมีปฏิกริยาโต้ตอบต่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ต่างกัน เพศหญิงจะชอบชมรายการดกแต่งบ้าน ทำอาหาร รายการภาพยนตร์รักโศกสะเทือนใจ แต่เพศชายมักจะชอบเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ เรื่องลึกลับ หรือผจญภัย สุภาพงศ์ ระรวยทรง (2535) ศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับสาร ความรู้และเจตคติต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการอ่านข่าวต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์ต่างกัน บำรุงสุข สีหอำไพ (2518) ศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก พบว่า ตัวแปรด้านประชากร 3 ตัวคือ เพศ ระดับชั้นเรียน และสถานะของโรงเรียน ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับทั้งสื่อและสารจากสื่อมวลชน สื่อและสารที่ถูกเลือกรับนี้จึงมีผลต่อเจตคติบางประการของเด็ก

3.2 ความแตกต่างของระดับการศึกษา

การศึกษามีอิทธิพลต่อผู้รับสาร คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่แตกต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดีกว่าเพราะมีความรู้กว้างขวาง เข้าใจมากกว่า ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงกว่า จะใช้สื่อมวลชนมากกว่า คนที่มีการศึกษาน้อยและคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ

ความแตกต่างของระดับการศึกษา จะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ ได้รับจากการเรียนรู้จากการเรียนการสอน หรือคำแนะนำจากโรงเรียน ระดับการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาในสื่อแต่ละชนิด อาจเป็นภาพสะท้อนบ่งบอกถึงระดับการศึกษาของผู้รับสารได้ (วัชรिताสิริ. 2543 : 18) นอกจากนั้นระดับการศึกษาของบิดา-มารดา ที่ต่างกัน จะเกี่ยวข้องกับการได้รับการพัฒนาความคิด และโอกาสในการเรียนรู้ ซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสินใจหรือการให้คำแนะนำแก่บุตรต่างกัน

งานวิจัยระดับการศึกษากับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ธนพร กฤษไมตรี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ ประเภทสารคดี ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครผล

การศึกษาพบว่า ระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับนิสัยการรับชมรายการโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ชูติมา ผิวเรืองนนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลระบบสื่อสารสองทางของนักเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขา วิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค พบว่า ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนการสอนทางไกลระบบสื่อสารสองทางวันชาติ ตีลำน้อย (2528 : 59) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์ กับฐานะทางสังคมมีติ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสถานการณ์ภาพของครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญที่มีส่วนจำแนกความแตกต่างของนักเรียนที่เลือกรับชมรายการโทรทัศน์แต่ละประเภทได้

3.3 อาชีพของบิดามารดา

การประกอบอาชีพนอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ยังเป็นตัวแปรที่กำหนดรูปแบบการใช้เวลาและสถานที่ของบุคคลอีกด้วย ผู้รับสารที่มีอาชีพแม่บ้านหรือขายของที่บ้านย่อมมีโอกาสใช้สื่อที่บ้าน แต่สำหรับผู้รับสารที่ออกไปทำงานนอกบ้าน เวลาและสื่อที่ใช้ย่อมมีลักษณะเปลี่ยนไป (วัชรีย์ คำสิริ. 2543 : 18)

งานวิจัยอาชีพกับพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ นฤมล มังคคติกุล ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม และประชากร กับความต้องการและความพึงพอใจในข่าวสารการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสารการเมืองระดับการศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการข่าวสารการเมือง และความต้องการข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสารการเมือง วิยะดา เกียวกุล ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า อาชีพ รายได้ต่างกันมีการเปิดรับรายการข่าวทางโทรทัศน์ต่างกัน

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะชีวิตสังคมกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ พบว่า ตัวแปร ด้าน เพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) ความหมายของวัยรุ่น สุชา จันท์เอม (2529 : 2-3) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า คือวัยรุ่นที่สิ้นสุดความเป็นเด็กเป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่เรากำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงร่างกายเป็นสำคัญ

อายุของวัยรุ่น สุชา จันท์เอมได้แบ่งอายุวัยรุ่นไว้ดังนี้

- วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 13 - 15 ปี ร่างกายมีการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ทั้งเพศชายและหญิง
- วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อายุ 15 - 18 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิด
- วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุ 18 - 21 ปี พัฒนาการเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาด้านจิตใจมากกว่าร่างกาย

นุชลดา โรจนประภาพรรณ (ณัฐวัตร ลุนหงส์. 2544 : 13 ; อ้างอิงจาก นุชลดา โรจนประภาพรรณ. 2541 : 32-34) ได้อธิบายรายละเอียดของพัฒนาการวัยรุ่นแต่ละด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย การเจริญทางร่างกาย เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ๆ วัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตเต็มที่ทางโครงสร้างและอวัยวะต่างๆ ทั้งส่วนสูง น้ำหนัก สัดส่วนของร่างกายและการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศ
2. พัฒนาการทางอารมณ์ อารมณ์ของวัยรุ่น เป็นอารมณ์ที่รุนแรง หรือบางทีเรียกว่าวัยนี้เป็นวัย "พายุบุแคม" ซึ่งหมายถึงการมีอารมณ์ที่รุนแรง เชื่อมั่นในตนเอง มักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อารมณ์ที่เกิดขึ้นง่ายและรุนแรง จึงทำให้วัยรุ่นง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เกิดความรู้สึกอยากลองทั้งในทางที่ดีและที่เลว
3. พัฒนาการทางสังคม ความสามารถของบุคคล ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ระยะวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางสังคมหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในวัยเด็ก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเด็กกับบิดามารดา และการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ ซึ่งเด็กจะจดจำเอาเยี่ยงอย่าง ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่จะเตรียมเด็กให้ได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่ดี
4. พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงวัยรุ่น เด็กจะมีความรู้ ความคิด สามารถใช้ภาษาและสัญลักษณ์ได้อย่างถูกต้องกว้างขวาง จนสามารถคิดและแก้ไขปัญหาได้โดยอาศัยเหตุผลทางสติปัญญา

ความต้องการของวัยรุ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527 : 39) ได้เสนอ ความต้องการ (Need) ของวัยรุ่นไทยสามารถสรุปได้ 4 ประการคือ

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศ นับตั้งแต่เรื่องเพื่อนต่างเพศไปจนกระทั่งความคิดเกี่ยวกับการมีคู่ครอง
2. ความต้องการได้รับอิสระวัยรุ่นต้องการโอกาสในการที่จะมีอิสระในความคิด การตัดสินใจและกระทำบางสิ่งด้วยตนเอง
3. ความต้องการยอมรับนับถือจากสังคม โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในระยะของการที่จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ หรือการได้รับความไว้วางใจจากผู้ใหญ่จะทำให้วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ความต้องการมีปรัชญาชีวิตหรืออุดมคติของตนเอง วัยรุ่นมักจะมองทุกสิ่งในชีวิตในแง่ของปรัชญา คือจะมองทุกอย่างในทางใดทางหนึ่งอย่างเอนเอียงมาก ถ้าชอบก็จะชอบมาก ถ้าไม่ชอบก็จะคัดค้านไม่สิ้นสุด และวัยรุ่นจะนับถืออุดมคติที่เห็นว่าดีอย่างมาก และจะมีการต่อสู้อย่างรุนแรงหากมีใครจะมาทำลายอุดมคติของตน

นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2536 : 46-48) และศรีเรือน แก้วกังวาน (2538 : 393-394) กล่าวว่า ความต้องการของวัยรุ่นก็คล้ายกับความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปในสังคม คือ

1. ต้องการความรัก
2. ต้องการความสนุกสนาน
3. ต้องการความอิสระ
4. ต้องการได้รับการยกย่อง
5. มีอุดมคติสูง
6. มีความสนใจในเรื่องเพศ
7. ต้องการการรวมกลุ่ม
8. ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่
9. ต้องการแบบอย่างที่ดี
10. ต้องการความปลอดภัย มั่นคง
11. ต้องการประสบการณ์ใหม่
12. มีความรู้สึกที่รุนแรง
13. ต้องการมีอนาคต ความสำเร็จ

สรุปความต้องการของวัยรุ่นที่สำคัญได้แก่ มีความสนใจในเรื่องเพศ ความต้องการมีอิสระ ต้องการได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่

ความสนใจในวัยรุ่น(Social Interests)

ภริดา โกเชก (2541 : 12) ได้กล่าวถึงความสนใจในวัยรุ่น แต่ละคนขึ้นอยู่กับเพศ สติปัญญา สภาพแวดล้อม โอกาสในการเรียนรู้ ความสนใจของกลุ่มเพื่อน และความสนใจของครอบครัว และปัจจัยอื่น ๆ ความสนใจของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ความสนใจทางสังคม (Social Interests) วัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสนใจกับกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น เนื่องจาก เห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำภายในบ้านนั้นเริ่มซ้ำซากจำเจและน่าเบื่อ แต่จะเริ่มให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางสังคม มีการนัดหมายกับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ มีการพูดคุยถึงเรื่องนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ งานเลี้ยง เป็นต้น

2. ความสนใจส่วนบุคคล

2.1 ความสนใจเกี่ยวกับตนเอง เพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับจากสังคม และเพื่อนต่างเพศ ดังนั้น จึงให้ความสนใจกับตนเองมากขึ้น ทั้งในเรื่องทรงผม การแต่งกาย ผิวพรรณและกิริยามารยาท

2.2 ความสนใจในการแสวงหาอิสระ เพราะวัยรุ่นต้องการอิสรภาพ วัยรุ่นจึงให้ความสนใจกิจกรรมที่จะให้อิสระภาพกับพวกเขาได้เช่น การหางานพิเศษทำนอกบ้านเพื่อหาเงินใช้เอง เป็นต้น

2.3 ความสนใจในอาชีพ วัยรุ่นจะเริ่มให้ความสนใจ กับ การวางแผนประกอบอาชีพในอนาคต บางคนอาจเลือกที่ทำงานในธุรกิจครอบครัว หรืออาจเริ่มหาแนวทางไปประกอบอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพของครอบครัว

2.4 ความสนใจในปรัชญาชีวิต เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน เมื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ความสนใจสิ่งแปลกใหม่ เป็นธรรมชาติของวัยรุ่นที่ต้องการอยากรู้อยากเห็น วัยรุ่นจึงให้ความสนใจกับเรื่องแปลกใหม่และเรื่องเร้นลับ โหราศาสตร์

3. ความสนใจในเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่น เด็กก็จะเริ่มให้ความสนใจกับความบันเทิงมากขึ้น เพื่อลดความเครียด และความกดดัน ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมนันทนาการที่วัยรุ่นให้ความสนใจ จะเกี่ยวข้องกับ

3.1 งานที่ตุนกนัดและมีความสามารถพิเศษ

3.2 การพูดและการเขียน โดยจะแสดงความคิดเห็นออกมาด้วยทักษะทั้ง 2 อย่าง เช่น การเขียนเรื่องสั้น บทกลอน เป็นต้น

3.3 มีความสนใจในเรื่องดนตรี

3.4 มีความสนใจในการอ่านหนังสือ

3.5 มีความสนใจในการชมภาพยนตร์

3.6 มีความสนใจในเรื่องเกมกีฬา

3.7 มีความสนใจในฟังวิทยุและดูโทรทัศน์

4. มีความสนใจทางเพศและพฤติกรรม วัยรุ่นมักจะสนใจ เพศตรงข้ามและต้องการ อยู่ใกล้ชิดสนิทสนม ในบางครั้งความรู้สึกสัมพันธ์รักใคร่มีมากจนไม่มีเวลาคิดถึงเรื่องอื่น ๆ ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่นดังที่กล่าว และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตซึ่งหากวัยรุ่นไม่ได้รับการสนองตอบก็อาจเกิดภาวะคับข้องใจ และจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการปรับตัว ดังนั้นความต้องการและความสนใจสิ่งต่าง ๆ ของวัยรุ่นก็จะส่งผลให้เกิดการเลือกรับข่าวสารจากสังคมรอบข้างเพื่อตอบสนองความต้องการของเขานั้นเอง

สื่อมวลชนและโทรทัศน์

บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 214-222) สื่อมวลชนหมายถึง การสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆที่สามารถส่งไปถึงผู้รับจำนวนมากในเวลาเดียวกัน เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สไลด์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือ

ความมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก

1. ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือให้การศึกษาแก่เด็ก ในการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และให้บริการสาธารณะประโยชน์เพื่อการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ทำหน้าที่เสนอแนวทางใหม่ๆเพื่อให้เด็กเกิดความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมอันพึงประสงค์ ตลอดจนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม อันดีงามให้แก่เด็ก

3. เสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ควบคู่ไปกับความบันเทิง เพลิดเพลิน รวมทั้งช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีสุนทรียภาพ มีความตระหนัก ในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ความหมายและความสำคัญของโทรทัศน์

ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ (จิรพรรณ นิสสภฯ. 2541 : 9 ; อ้างอิงจาก ถิรพันธ์

อนวัชศิริวงศ์. 2528 : 19) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นสื่อทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ กว้างไกล สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ไม่ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นเกิดขึ้นที่ใด ประชาชนสามารถรับรู้ได้ทันทีทุกพื้นที่ นอกจากนี้วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (จิรพรรณ นิสสภฯ. 2541 : 9 ; อ้างอิงจาก วัฒนา พุทธางกูรานนท์. 2531 : 13-19) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นวิวัฒนาการทางสื่อสารมวลชน ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ให้ความรู้ ความบันเทิง สำหรับผู้ที่ชมอยู่ทางบ้านได้มีโอกาสเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วโลก สรุปได้ว่า โทรทัศน์เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วให้ ความรู้ ความบันเทิง ทันต่อเหตุการณ์ไม่ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นเกิดขึ้นที่ใดประชาชนสามารถรับรู้ ได้ทันทีทุกพื้นที่

ประเภทของรายการโทรทัศน์

การแบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับงานวิจัยแต่ละเรื่อง ในแต่ละงานวิจัยนั้นมีความยืดหยุ่นในการจัดแบ่งประเภทรายการให้กลุ่มย่อยต่างกันออกไป ได้มีผู้แบ่งรายการโทรทัศน์ไว้หลากหลาย เช่น

กูตฮาร์ด เอชเรนเบอร์ก และคอนลินส์ (ปราณีต วิสาสะ. 2533 อ้างอิงจาก Goodhardt, Ehrenberg and Collins. 1979 : 48) ได้จัดแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์โดยวิเคราะห์การเลือกชมรายการต่าง ๆ จากปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ดังนี้

1. ข่าวประจำวัน(News & News Magazines)
2. สารคดีรวมทั้งวิเคราะห์ข่าว (Documentaries & News Features) โดยที่อาจมีลักษณะเป็นข่าวแบบสารคดี การอภิปรายทั่วไป รายการแบบนิตยสารหรือ ปกิณกะ อย่างไม่อย่างหนึ่ง

2.1 ศาสนา (Religion)

2.2 การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education)

2.3 ละครและภาพยนตร์ (Drama & Series) อาจเป็นเรื่องสั้นเป็นตอน ๆ เรื่อง ผจญภัยและอาชญากรรม

2.4 ภาพยนตร์เรื่องยาว (Cinema Film)

2.5 รายการบันเทิงและดนตรี (Entertainment & Music)

2.6 กีฬา (Sports)

ไพพ์ เอเมอร์สัน และเลนอน (Pipe, Emerson and Lannon. 1975 : 67-90) ได้จัดแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ออกเป็น 7 ประเภท เมื่อเขาทำการสำรวจความชอบในการเลือกชมรายการ โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นทางสังคมกับลักษณะนิสัยในการดูโทรทัศน์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานและครอบครัวในพอร์ตหมัท ดังนี้

1. ละครสั้น และรายการบันเทิง (Comedy and Light Entertainment)
2. การศึกษาและสารนิเทศ (Educational and Informational)
3. กีฬา (Sports)
4. ละครและภาพยนตร์ชุด (Plays and Quality Series)
5. ภาพยนตร์เรื่องยาว (Films)
6. รายการสำหรับเด็ก (Children's Programmes)
7. รายการศาสนา (Religious Programmes)

วิลเลียม (ปราณีต วิสาสะ. 2533 ; อ้างอิงจาก William. 1974 : 79-81) ได้จัดแบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็น 10 ประเภท พร้อมทั้งได้อธิบายรายละเอียดลักษณะของแต่ละประเภทดังนี้

1. ข่าวและบริการสังคม (News and Public Affairs) ได้แก่ ข่าวต่างประเทศ ข่าวในประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวเกษตร วิเคราะห์ข่าว รวมทั้งรายการสนทนา หรืออภิปรายปัญหาสังคมเพื่อบริการสังคม

2. สารคดี (Features and Documentaries) ได้แก่ สารคดีท่องเที่ยว ชีวิตสัตว์ รวมทั้งรายการประเภทให้ความรู้ ซึ่งเป็นในรูปของภาพยนตร์หรืออภิปราย

3. รายการเพื่อการศึกษา(Education) เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อให้การศึกษาโดยตรงแก่ประชาชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

4. ศิลปะดนตรี (Arts and Music) เช่น รายการจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาษาและวรรณคดี รวมทั้งรายการดนตรีคลาสสิก เป็นรายการที่ให้ความรู้และความซาบซึ้งทางศิลปะพร้อมกับความบันเทิง

5. รายการสำหรับเด็กและภาพยนตร์การ์ตูน (Children's Programme) เป็นรายการสำหรับเด็กโดยตรง อาจเป็นการ์ตูน หุ่นเชิดมือ หุ่นกระบอก ซึ่งให้ความรู้หรือความบันเทิง หรือทั้งความรู้และความบันเทิง

6. ละครโทรทัศน์ (Drama) ได้แก่ รายการที่จัดเป็นละครโทรทัศน์และเป็นตอนสั้น ๆ ที่ดำเนินเรื่องติดต่อกันไปตลอด

7. ภาพยนตร์ (Movie) ทั้งภาพยนตร์ชุด และภาพยนตร์เรื่องยาว

8. ปกิณะบันเทิง (General Entertainment) เป็นรายการที่เน้นความบันเทิงหลายรูปแบบ แต่ยังคงให้สาระความรู้อยู่บ้าง เช่น การตอบปัญหาชิงรางวัล การโต้วาที แฟชั่น และดนตรี หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน

9. รายการกีฬา (Sport) เป็นรายการที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความบันเทิง รวมถึงรายการสารคดีและการอภิปรายที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ

10. ศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม(Religion) เช่น รายการถ่ายทอดพิธีกรรม ทางศาสนา รวมถึงรายการสารคดี และการอภิปรายที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

สำหรับการศึกษานี้ได้เลือกการแบ่งรายการของวิลเลียมไว้เป็นแบบอย่างในการศึกษา เพราะให้รูปแบบรายการในทุกด้าน ทั้งความรู้ ความบันเทิงและให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนในแต่ละรูปแบบรายการ และได้นำไปสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ต่อวัยรุ่น

1. รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ทำให้เด็กเกิดแนวคิดที่ผิดเกี่ยวกับชีวิต เพราะทำให้เด็กชื่นชม นิยมชมชอบในวัตถุที่ถูกสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์ขึ้น และเมื่อนานเข้าก็จะเห็นชีวิตเหมือนวัตถุไปด้วย ขาดความสนใจ ในเรื่อง ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น
 2. สร้างความขัดแย้งระหว่างเด็กกับบิดา มารดา (ถ้าบิดา มารดาตามใจไม่ได้)
 3. ทำลายโอกาสการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะต่างคนต่างสนใจโทรทัศน์ ไม่มีใครคุยกัน
 4. ในเด็กเล็ก ๆ อยู่น้อย ๆ สมองยังไม่เจริญพอที่จะคิดเหตุผลและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง การถ่ายทำหรือการแสดงต่าง ๆ ที่เสนอทางจอโทรทัศน์ จะทำให้เด็กสับสนในเรื่องเหตุผล เรื่องเวลา และขาดความรู้ความเข้าใจในสภาพที่เป็นจริง
- ฉะนั้นเพื่อป้องกันผลกระทบอันเกิดขึ้นจากความเข้าใจผิดต่าง ๆ ครอบครัวต้องมีบทบาทดูแลควบคุมอิทธิพลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ต่อเด็ก

นิยามปฏิบัติการ

ตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการวิจัยมีความหมายและวิธีดังนี้

✓ **พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์** หมายถึง ปริมาณการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา ข่าว สารคดี รายการข่าวสารIT/วิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดกีฬา รายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยการวิเคราะห์ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการเกษตร ภาพยนตร์หรือละครที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของไทย รายการเพื่อการศึกษา รายการเกี่ยวกับการใช้ภาษา หรือเพิ่มพูนไหวพริบและสติปัญญา รายการเกี่ยวกับสุขภาพ รายการเกี่ยวกับอาหาร รายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวประวัติบุคคล ส่วนรายการอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวในลักษณะข้างต้น ได้แก่ รายการเพลง การ์ตูน ละคร/ภาพยนตร์อื่น ๆ ที่มีชื่อประวัติศาสตร์ รายการเกมโชว์ หรือรายการวาไรตี้ต่าง ๆ นั้น ไม่จัดอยู่รายการที่มีประโยชน์เพราะส่วนมากให้เฉพาะความเพลิดเพลิน ถึงแม้บางครั้งจะมีเนื้อหาสาระสอดแทรกก็ตาม และบางครั้งใช้ภาษาไม่สุภาพซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะนำเสนอรูปแบบใด ศึกษาแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2529) และปรับให้เหมาะสมกับงานวิจัยนี้ ในการวัดพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัด มาตรฐานประเมินค่า 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 20 – 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมการเลือกชมรายการที่มีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณการแสดงนำเชื่อในคุณค่าของรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ที่รับชมของบุคคล ความรู้สึกชอบและความพอใจการรับชมรายการโทรทัศน์ตลอดจนแนวโน้มในการรับชมรายการที่มีประโยชน์ ซึ่งได้

ศึกษาแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2529)ในการวัดเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 32 ข้อ ใช้มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 32 – 192 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์มีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการ โทรทัศน์ที่มีประโยชน์สูงหรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ปริมาณการเพียรพยายามของผู้ตอบที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับความสามารถของตน และมุ่งแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ๆ มาใช้แก้ปัญหาทั้งการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน ตัวแปรนี้วัดโดยใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยศึกษาของ นฤทัย ดาวเรือง(2546) ซึ่งใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน 17 ข้อ สร้างเป็นมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 17 – 102 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจสูงหรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน หมายถึง ปริมาณของการที่ผู้ตอบ จะเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและมีนิสัยบังคับควบคุมตนเองให้อดได้ รอได้ หรือเลือกที่จะรับหรือไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันทีแต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่จะตามมาภายหลัง สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน และดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้มากน้อยเพียงไร ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ซึ่งวัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน เป็นแบบวัดมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 23 ข้อ ผู้ตอบแต่ละคน จะได้คะแนนระหว่าง 23 – 138 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงหรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

ตัวแบบบิดาและ มารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณการเห็นหรือรับรู้ว่ามีบิดา มารดา เป็นแบบอย่างที่ดีในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และหันไปทำกิจกรรมอื่นที่มีประโยชน์กว่า เมื่อรายการโทรทัศน์ขาดคุณค่า ที่ควรรับชม ใช้แบบวัดสร้างขึ้นมาเอง โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราวัดประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 15 ข้อ ตอบแต่ละคน จะได้คะแนนระหว่าง 15 – 90 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนรับรู้ว่ามีบิดา – มารดาของตนรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง การที่นักเรียน ได้รับการชักจูง หรือ แนะนำให้ชมรายการโทรทัศน์จากเพื่อนและรับรู้ว่าเป็นรายการที่มีประโยชน์จึงรับชมรายการโทรทัศน์นั้นอย่างต่อเนื่อง แบบวัดอิทธิพลกลุ่มเพื่อนผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 20 ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้คะแนนระหว่าง 20 – 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อน มากในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ส่วนผู้ที่ได้ คะแนนรวมต่ำ แสดงว่า เพื่อนมีอิทธิพลน้อยในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สังกัดโรงเรียนรัฐบาล เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research)

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 55,213 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34,696 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 382 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 346 คน รวมทั้งสิ้น 728 คน และคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 303)

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งเขตการศึกษา 3 เขต สุ่มอย่างง่ายมา 2 โรงเรียน ต่อ 1 เขต ในแต่ละโรงเรียนสุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาอย่างละ 1 ห้องเรียน มาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังโดยทั่ว ๆ ไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่
 - 2.1 ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
 - 2.2 ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
3. ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับจิตลักษณะ
 - 3.1 เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
 - 3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.3 ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน
4. ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

วิธีการสร้างเครื่องมือวัด

การสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ มีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และแบบวัดตัวแปรอิสระ โดยแบบสอบถามบางฉบับ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ตามแนวคิดทฤษฎีและนิยามและแบบสอบถามบางฉบับผู้วิจัย ปรับใช้จากเครื่องมือวัดของผู้วิจัยท่านอื่นๆที่ศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรดังกล่าวโดยคัดเลือกและดัดแปลงคำถามส่วนใหญ่จากงานวิจัยที่มีการวัดในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ทั้ง 3 ตอน มีขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พิจารณาความเหมาะสมความสอดคล้องด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ และรูปแบบ เพื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของงานวิจัยจากนั้น ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
 - 3.2 นำแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านคือ อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณี และ อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity)

3.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้ไปทดสอบกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นเยาวชนที่ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง
5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สถิติที (t-test) โดยใช้เทคนิค 27% แบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ
6. นำแบบสอบถามแต่ละฉบับที่มีความครอบคลุมในเนื้อหา มีค่าอำนาจจำแนก มา หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (α -Coefficient)
7. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง สำหรับทำการศึกษา

1. แบบวัดปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ของนักเรียนมี 2 รูปแบบ

1.1 ตัวแบบบิดาและมารดาต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณการเห็น หรือ รับรู้ว่าบิดาและมารดาเป็นแบบอย่างที่ดี ในการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และหันไปทำกิจกรรมอื่นที่มีประโยชน์กว่า เมื่อรายการโทรทัศน์ขาดคุณค่าที่ควรรับชม ใช้แบบวัดเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมาเอง ซึ่งวัดโดยใช้ประโยคประกอบด้วย มาตรฐานวัดประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 15 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่านักเรียนรับรู้ว่าบิดา – มารดาของตน รับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่าผู้ที่ ได้คะแนนรวมต่ำ

ตัวอย่าง

(1) บิดาและ/หรือมารดาจะรับชมรายการข่าวภาคค่ำทุกวันถ้าไม่ติดธุระหรืองานอย่างอื่น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) บิดาและ/หรือมารดามักจะเลือกรับรายการวิเคราะห์สถานการณ์บ้านเมือง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(3) บิดาและ/หรือมารดาไม่มีรายการหรือละครใดที่เลือกชมเป็นการเฉพาะ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

1.2 ตัวแบบเพื่อนต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมกำรรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง การที่นักเรียน ได้รับการชักจูง หรือแนะนำให้ชมรายการโทรทัศน์ จากเพื่อนและรับรู้ว่าเป็น รายการที่มีประโยชน์จึงรับชมรายการโทรทัศน์นั้นอย่างต่อเนื่อง แบบวัดอิทธิพลกลุ่มเพื่อนผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นเป็นแบบวัดมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 22 ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้คะแนนระหว่าง 22- 132 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่า นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อน มากในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ส่วนผู้ที่ได้ คะแนนรวมต่ำ แสดงว่า เพื่อนมีอิทธิพลน้อยในการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตัวอย่าง

(1) ข้าพเจ้าเลือกรับชมรายการที่เพื่อนเคยเล่าว่า น่ากลัว น่าหวาดเสียว หลอกหลอน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(2) เพื่อนที่โรงเรียนบอกว่ามีรายการหนึ่งออกทุกวันพุธเกี่ยวกับไอที ความทันสมัยของเทคโนโลยี พอถึงวันพุธข้าพเจ้าจะเปิดรับชม					

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบจริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ตอบจริง	ให้ 5 คะแนน	ตอบจริง	ให้ 2 คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

2. แบบวัดเกี่ยวกับจิตลักษณะ

2.1 เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณ การแสดงนำเชื่อในคุณค่าของรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ที่รับชมของบุคคล ความรู้สึกชอบ และความพอใจการรับชมรายการโทรทัศน์ตลอดจนแนวโน้มในการรับชมรายการที่มีประโยชน์ ซึ่งได้ศึกษาแบบวัดของ ดวงเดือน พันธมนาวิน(2529)ในการวัดเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชม รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 33 ข้อ ใช้มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 33 - 198 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์มีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการ โทรทัศน์ที่มีประโยชน์สูง หรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง

ด้านความรู้เชิงประเมินค่า

(1) ข้าพเจ้าเห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์รายการเพลงทำให้จิตใจเบิกบาน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) ข้าพเจ้าเชื่อว่าการชมภาพยนตร์สืบสวนทำให้ได้พัฒนาสมอง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ

(1) ข้าพเจ้ารู้สึกชอบรายการที่ให้ความบันเทิงกับชีวิต

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) ข้าพเจ้าชอบชมรายการต่างๆที่ทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการพร้อมกระทำ

(1) รายการโทรทัศน์ด้านข่าวการเมืองเป็นรายการที่ข้าพเจ้าอยากดูทุกวัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) รายการการ์ตูนสำหรับเด็กเช่น “อิคิวซัง” เป็นรายการที่ข้าพเจ้าตั้งใจคอยดูเป็นประจำ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบจริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ตอบจริง	ให้ 5 คะแนน	ตอบจริง	ให้ 2 คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ปริมาณการเพียรพยายามของผู้ตอบที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความล้มเหลวรู้จักกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับความสามารถของตน และมุ่งแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ๆ มาใช้แก้ปัญหา ทั้งการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน ตัวแปรนี้วัดโดยใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยศึกษาของ นฤทัย ดาวเรือง(2546) ซึ่งใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน 17 ข้อ เป็นมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 17 - 102 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจสูงหรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นวัดมาตรฐานประเมินค่า 6 คำตอบ จากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(1) ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการเรียนมากอยู่เสมอ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการบ้านมากกว่าที่จะดูโทรทัศน์

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(3) ข้าพเจ้าคิดว่าต้องมีความรับผิดชอบสูงในการเรียนหนังสือถึงจะสำเร็จได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบจริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ตอบจริง	ให้ 5 คะแนน	ตอบจริง	ให้ 2 คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

2.3 ลักษณะมุ่งอนาคต-การควบคุมตน

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต-การควบคุมตน หมายถึง ปริมาณของการที่ผู้ตอบ จะเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและมีนิสัยบังคับควบคุมตนเองให้อดได้ รอได้ หรือเลือกที่จะรับหรือไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันทีแต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่จะตามมาภายหลัง สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน และดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้มากน้อยเพียงไร ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ซึ่งวัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเป็นแบบวัดมาตราประเมินค่าค่า 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 23 ข้อ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 23 - 138 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตต่ำ ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบออกเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงหรือต่ำ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 6 คำตอบ จาก จริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

(1) ข้าพเจ้ามักจะทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะมักไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(3) ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่จะต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(4) ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใด แต่ต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม					
ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
ตอบจริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน		
ตอบจริง	ให้ 5 คะแนน	ตอบจริง	ให้ 2 คะแนน		
ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน		
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน		
ตอบไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้ 5 คะแนน		
ตอบไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน		

3. แบบวัดพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

พฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายถึง ปริมาณการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา ข่าว สารคดี รายการข่าวสารIT/วิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดกีฬา รายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย การวิเคราะห์ข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการเกษตร ภาพยนตร์หรือละครที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทย รายการเพื่อการศึกษารายการเกี่ยวกับการใช้ภาษา หรือเพิ่มพูนไหวพริบและสติปัญญา รายการเกี่ยวกับสุขภาพ รายการเกี่ยวกับอาหาร รายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวประวัติบุคคล ส่วนรายการอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวในลักษณะข้างต้น ได้แก่ รายการเพลง การ์ตูน ละคร/ภาพยนตร์อื่น ๆ ที่มีใช้อิงประวัติศาสตร์ รายการเกมโชว์ หรือรายการวาไรตี้ต่างๆ นั้น ไม่จัดอยู่รายการที่มีประโยชน์ เพราะส่วนมาก ให้เฉพาะความเพลิดเพลินถึงแม้บางครั้งจะมีเนื้อหาสาระสอดแทรกก็ตาม และบางครั้งใช้ภาษาไม่สุภาพซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะนำเสนอรูปแบบใด ศึกษาแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2529) และผู้วิจัยได้ปรับและสร้างเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการวิจัยนี้ ในการวัดพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัดมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนระหว่าง 20 - 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมเลือกชมรายการที่มีประโยชน์มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

ตัวอย่าง แบบวัดพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

(1) ข้าพเจ้าชมรายการข่าวสถานการณ์บ้านเมืองซึ่งทำให้ทราบเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ เป็นต้น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

(2) ข้าพเจ้าชมรายการข่าวบันเทิงซึ่งทำให้ทราบข่าวของดารานักแสดง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบจริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ตอบจริง	ให้ 5 คะแนน	ตอบจริง	ให้ 2 คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรในการศึกษาปัจจัยจิตสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการที่มีประโยชน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นเอง และทำการหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบวัด(Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้แก่อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ และ อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัด ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดแต่ละฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองว่ามีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการหรือไม่ และภาษาสำนวนของความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบวัดสมบูรณ์มากที่สุดก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 100 คน ด้วยเทคนิค 27 % ของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ และทดสอบความแตกต่างเป็นรายข้อโดยใช้สถิติที่ (t-test) และเลือกใช้แต่ข้อที่มีค่า $t = 1.75$ ขึ้นไป และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ล้วน

สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 187) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัย จะหาหลังจากได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้วโดยคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171) ได้ค่าดังนี้

แบบสอบถามตัวแบบบิดา มารดาด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการ โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.112 - 6.362 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .7425

แบบสอบถามตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.059 - 5.882 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .7671

แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 3.415 - 6.875 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .8552

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 3.415 - 6.875 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .8463

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต-การควบคุมตน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.235 - 9.800 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .8783

แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.252 - 5.290 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ .7981

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
2. นำแบบทดสอบไปเก็บข้อมูล เป็นรายบุคคล กับนักเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 728 คน และเก็บได้จริง 653 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงให้เยาวชนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ผลที่เป็นจริงมากที่สุด

4. ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามแต่ละฉบับ และดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเลือกรับสมัครรายการโทรทัศน์ระหว่างนักเรียนที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน และ ระหว่างนักเรียนที่เพศต่างกัน ใช้สถิติ t-test สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ,2 และข้อ 3
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน (One – way Analysis of Variance) ในกรณีที่มีความแตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ หากความแตกต่างรายคู่ สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 1
4. วิเคราะห์ความแปรปรวน แบบ 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4
5. หาตัวทำนายพฤติกรรมกรรมการรับสมัครรายการโทรทัศน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ Multiple Regression สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า กลุ่มตัวแปร ด้านลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ มากน้อย เพียงใด โดยมีสมมติฐานการวิจัย 5 ข้อ ดังนี้ (1) นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างกันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดา-มารดา และการศึกษาบิดา-มารดาจะมีพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน (2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางจิตลักษณะต่างกันได้แก่เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน (3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ๑ ได้แก่ตัวแบบบิดาและมารดา และตัวแบบเพื่อน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกัน (4) นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก (5) ลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะและ สถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนได้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Diviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม(t-distribution)
F	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม(F-distribution)
df	แทน	ค่าชั้นของความอิสระ(degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานกำลังสอง
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง(Mean Square)
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ตัดออกของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน
Std.Error	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น(Probability)ของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

- * แทน ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05
- ** แทน ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ตอบ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 728 คน เก็บข้อมูลได้จริง 653 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม ในแต่ละด้านและพฤติกรรมรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มี ประโยชน์ จำแนกตามลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มี ประโยชน์ กับตัวแบบพ่อและแม่ และเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบปัจจัยด้านลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะ และ สถานการณ์ทางสังคม ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในตอนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสหวิทยา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และ อาชีพของบิดาและมารดาผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และ อาชีพของบิดาและมารดา

	ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	266	40.7
	หญิง	387	59.3
	รวม	653	100.0
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาระดับชั้นปีที่ 2	330	50.5
	มัธยมศึกษาระดับชั้นปีที่ 5	323	49.5
	รวม	653	100.0
ระดับการศึกษาบิดา	ไม่ทราบ	103	15.8
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	3	0.5
	ระดับประถมศึกษา	162	24.8
	ระดับมัธยมศึกษา	105	16.1
	ปวช/ปวส	81	12.4
	อนุปริญญา	14	2.1
	ปริญญาตรี	120	18.4
	ปริญญาโท หรือสูงกว่า	41	6.3
	ไม่ตอบ	24	3.7
	รวม	653	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

	ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษามารดา	ไม่ทราบ	84	12.9
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	16	2.5
	ระดับประถมศึกษา	226	34.6
	ระดับมัธยมศึกษา	91	13.9
	ปวช/ปวส	76	11.6
	อนุปริญญา	16	2.5
	ปริญญาตรี	120	18.4
	ปริญญาโท หรือสูงกว่า	18	2.8
	ไม่ตอบ	6	0.9
	รวม	653	100.0
อาชีพบิดา	รับราชการ	84	12.9
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	147	22.5
	พนักงานบริษัท	71	10.9
	เกษตรกรรวม	16	2.5
	ค้าขาย	123	18.8
	รับจ้างทั่วไป	127	19.4
	อื่นๆ	45	6.9
	ไม่ตอบ	40	6.1
	รวม	653	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

	ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพมารดา	รับราชการ	55	8.4
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	3.5
	พนักงานบริษัท	74	11.3
	เกษตรกรกรรม	13	2.0
	ค้าขาย	174	26.6
	รับจ้างทั่วไป	125	19.1
	อื่นๆ	177	27.1
	ไม่ตอบ	12	1.8
	รวม	653	100.0

หมายเหตุ : เลือกข้อมูลเฉพาะที่สมบูรณ์ในแต่ละแบบสอบถาม

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดจำนวน 653 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 266 คน เพศหญิงจำนวน 387 คน ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 330 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 320 คน ระดับการศึกษาของบิดาส່วนมากระดับประถมศึกษา รองลงมา ระดับปริญญาตรีและระดับมัธยมศึกษา ตามลำดับ ระดับการศึกษาของมารดาส่วนมากเป็นระดับประถมศึกษา รองลงมา ระดับปริญญาตรีและระดับมัธยมศึกษา ตามลำดับ อาชีพของบิดาส່วนมาก เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมา รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ตามลำดับ ส่วนอาชีพของมารดาส่วนมาก ไม่ระบุ รองลงมา อาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจิตลักษณะ
สถานการณ์ทางสังคม ในแต่ละด้านและพฤติกรรมรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และพฤติกรรม
การรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตัวแปร	จำนวน (n)	\bar{X}	S.D
เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	653	4.54	.42
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	653	4.50	.51
ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน	653	4.40	.58
ตัวแบบพ่อและแม่	653	3.78	.59
ตัวแบบเพื่อน	653	3.21	.44
พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	653	3.93	.52

จากตาราง 2 พบว่า จิตลักษณะด้านเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.50$) และ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ สถานการณ์ทางสังคม พบว่า ตัวแบบบิดาและมารดาด้านการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา ตัวแบบเพื่อนด้านการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 3.21$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์จำแนกตามลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่มี เพศ ต่างกัน

เพศ	N	M	S	t
ชาย	266	4.00	.50	
หญิง	387	3.87	.52	3.88*

* $p < .05$

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ต่างกัน

ระดับการศึกษา	N	M	S	t
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2	330	3.92	.53	
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5	320	3.93	.51	.159

* $p < .05$

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสถานการณ์ทางสังคมคือ ตัวแบบบิดาและมารดา ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและน้อย

ตัวแบบบิดาและมารดา	N	M	S	t
มาก	342	4.05	.46	6.38*
น้อย	311	3.80	.55	

* $p < .05$

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบบิดาและมารดามาก มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบบิดาและมารดาน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์จำแนกตามสถานการณ์ทางสังคมได้แก่ ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและน้อย

ตัวแบบเพื่อน	N	M	S	t
มาก	332	4.05	.45	6.23**
น้อย	321	3.80	.56	

** $p < .01$

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบเพื่อนมากด้านการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบเพื่อนน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 7 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและน้อย

เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์	N	M	S	t
มาก	336	4.15	.47	12.15**
น้อย	317	3.70	.48	

** p<.01

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	N	M	S	t
สูง	330	4.01	.54	7.34**
ต่ำ	323	3.78	.46	

** p<.01

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงและต่ำ

ลักษณะ มุ่งอนาคต-ควบคุมตน	N	M	S	t
สูง	328	4.03	.54	5.23**
ต่ำ	313	3.82	.47	

** p<.01

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมาก มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนก ตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดา-มารดา

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระดับการศึกษาของบิดา	ระหว่างกลุ่ม	7	2.549	.364	1.348
	ภายในกลุ่ม	621	167.806	.270	
	รวม	628	170.355		
ระดับการศึกษาของมารดา	ระหว่างกลุ่ม	7	3.999	.571	2.151*
	ภายในกลุ่ม	639	169.715	.266	
	รวม	646	173.714		

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
อาชีพของบิดา	ระหว่างกลุ่ม	6	1.693	.282	1.042
	ภายในกลุ่ม	606	164.146	.271	
	รวม	612	165.839		
อาชีพของมารดา	ระหว่างกลุ่ม	6	1.655	.276	1.028
	ภายในกลุ่ม	634	170.156	.268	
	รวม	640	171.811		

* $p < .05$

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดาต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาของมารดาเป็นรายคู่ โดยใช้ LSD

ระดับการศึกษาของมารดา	8	5	6	1	7	4	3	2
	3.77	3.81	3.85	3.86	3.91	3.95	4.01	4.12
(8) ปริญญาโทหรือสูงกว่า 3.77	-	.04	.08	.09	.14	.18	.24	.35*
(5) ปวช/ปวส 3.81		-	.04	.05	.10	.14	.20*	.31*
(6) อนุปริญญา 3.85			-	.01	.06	.10	.16	.27
(1)ไม่ทราบ 3.86				-	.05	.09	.15	.26
(7) ปริญญาตรี 3.91					-	.04	.10	.21
(4) ระดับมัธยมศึกษา 3.95						-	.06	.17
(3) ระดับประถมศึกษา 4.01							-	.11
(2) ไม่ได้เรียนหนังสือ 4.12								-

* $p < .05$

ตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ระดับการศึกษาของมารดาในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างจาก กลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่ได้เรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มนักเรียนที่ระดับ การศึกษาของมารดาในระดับปวช/ปวส มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของ นักเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างจาก กลุ่มนักเรียนที่มารดาไม่ได้เรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กลุ่มนักเรียนที่ระดับการศึกษาของมารดาในระดับปวช/ปวส มีพฤติกรรมการรับชมรายการ

โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างจาก กลุ่มนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษา ประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ที่มีผลต่อตัวแบบบิดาและมารดา ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และเจตคติ ต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มี ประโยชน์ระหว่างเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กับตัวแบบบิดาและมารดา ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

พฤติกรรม	SS	df	MS	F
เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชม รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์(ก)	30.356	1	30.35	145.291*
ตัวแบบบิดาและมารดา(ข)	7.665	1	7.67	36.69*
กxข	1.292	1	1.29	6.185*
ส่วนที่เหลือ	135.600	649	.209	
รวม	10250.286	653		

* $p < .05$

จากตาราง 12 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแบบของบิดาและมารดา กับเจตคติต่อ การรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า นักเรียนที่ได้ตัวแบบของบิดาและมารดามาก และมีเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากมีต่อพฤติกรรมการรับชม รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่รับตัวแบบบิดาและมารดามากแต่มีเจตคติต่อ พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและกลุ่มนักเรียนที่รับตัวแบบบิดาและมารดา น้อยและมีเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์หาองค์ประกอบปัจจัยด้านลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ในการทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่ม รวม

ตัวแปรทำนาย	b	Std.Error	Beta	t	p-value
เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (CT)	.571	.042	.461	13.56**	.000
ตัวแบบเพื่อน(BT)	.246	.039	.204	6.30**	.000
เพศ(NEWSEX)	.184	.033	.174	5.60**	.000
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(DT)	.150	.148	.148	4.28**	.000
ตัวแบบบิดาและมารดา(AT)	.112	.029	.126	3.87**	.000

$R = .662^e$ $R^2 = .439$ $R^2_{adj} = .434$ Overall $F = 97.31$ $a = -.626$

* $p < .05$ ** $p < .01$

จากตารางที่ 13 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้ตัวแรก คือเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ($\beta = .461$) ที่มีอิทธิพลที่สุด รองลงมา ตัวแบบเพื่อน ($\beta = .204$) เพศ ($\beta = .174$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .148$) และตัวแบบบิดาและมารดา ($\beta = .126$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้ ร้อยละ 43.9 ($R^2 = .439$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์ เปรียบเทียบตัวแปรด้านจิตลักษณะ และ ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม และ ตัวแปรลักษณะชีวสังคม ว่าตัวแปรอะไรบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเด่นชัดกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยแนวการวิเคราะห์สาเหตุพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบในการประมวลเอกสารและกำหนดตัวแปรเชิงเหตุที่จะอธิบายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และลักษณะชีวสังคมที่ต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาตัวทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากปัจจัยจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม และลักษณะชีวสังคม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดา – มารดา ระดับการศึกษาของบิดา – มารดา และ อาชีพของบิดา-มารดา ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน
2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางจิตลักษณะต่างกัน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

4. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และได้รับตัวแบบบิดาและมารดาตามากด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดาตามาก

5. ลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 55,213 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34,696 คน

กลุ่มตัวอย่าง ครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ของกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2547 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 382 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 346 รวม 728 คน และเก็บแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 653 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังโดยทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 15 ข้อ และแบบสอบถามตัวแบบเพื่อนต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 22 ข้อ

แบบสอบถามตัวแบบพ่อและแม่ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .7425

แบบสอบถามตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .7671

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับจิตลักษณะเป็นแบบมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จำนวน 33 ข้อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 17 ข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน จำนวน 23 ข้อ

แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .8552

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .8463

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .8783

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เป็นแบบมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .7981

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จากนั้น นำแบบทดสอบไปเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลกับนักเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 728 คน และเก็บแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 653 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย จำนวน (n) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ระหว่างนักเรียนที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน และ ระหว่างนักเรียนที่เพศต่างกัน ใช้ สถิติ t-test และ F-Test สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 3
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน (One – way Analysis of Variance) ในกรณีที่มีความแตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ หาความแตกต่างรายคู่ สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 2
4. วิเคราะห์ความแปรปรวน แบบ 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

5. หาตัวทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 5 โดยใช้ Stepwise Multiple Regression

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดา – มารดา ระดับการศึกษาของบิดา – มารดา และ อาชีพของบิดา-มารดา ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ และ ระดับการศึกษาของมารดา มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบว่าระดับการศึกษาของนักเรียน การศึกษาของบิดา และอาชีพของบิดาและมารดา มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการที่มีประโยชน์

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยทางจิตลักษณะต่างกัน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีจิตลักษณะต่างกัน ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตน มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่มีปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ที่มีประโยชน์ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และตัวแบบเพื่อน

ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 4 นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเจตคติที่ดี ต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และได้รับตัวแบบบิดาและมารดา ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดามากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 5 ลักษณะชีวสังคม จิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนได้

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้ตัวแรก คือ เจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา ตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ เพศ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และตัวแบบบิดา มารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอำนาจทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้ร้อยละ 43.9

อภิปรายผล

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนที่มีลักษณะ ชิวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพบิดา – มารดา ระดับการศึกษาของบิดา – มารดา และ อาชีพของบิดา-มารดา ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า เพศและระดับการศึกษาของมารดา ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนระดับ

การศึกษาของนักเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา และ อาชีพของบิดามารดา ต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ซึ่งเพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งหรือรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย การวิจัยทางจิตวิทยาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในเรื่องความคิด ค่านิยม และเจตคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้แตกต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่อ่อนไหวง่าย และพบอีกว่าผู้หญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย (ซุติมา ผิวเรืองนนท์. 2545 : 27) วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (สุทธิ ชัตติยะ. 2538 : 12 ; อ้างอิงจาก วัฒนา พุทธางกูรานนท์. 2531 : 17) กล่าวว่า เพศเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมการรับสาร เพศหญิงและเพศชาย จะมีปฏิกริยาโต้ตอบต่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ซุติมา ผิวเรืองนนท์ (2545) พรทิพย์ วรกิจโกคาทร และวัฒน พุทธางกูรานนท์ (2531) ที่พบว่าเพศต่างกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรับสารต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ระดับการศึกษาของมารดา ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบว่า ระดับการศึกษาของนักเรียน การศึกษาของบิดา และอาชีพของบิดาและมารดา มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการที่มีประโยชน์ ความแตกต่างของระดับการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาความคิด และโอกาสการเรียนรู้ ในการวิจัยนี้พบว่าการศึกษาของบิดาต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากอาจเป็นเรื่องของบทบาทของผู้เป็นพ่อที่เป็นผู้นำครอบครัวซึ่งต้องทำงานเป็นหลักจึงอาจทำให้ไม่ได้แนะนำบุตรอย่างใกล้ชิด จึงไม่สามารถถ่ายทอดแนวคิด พฤติกรรมที่ดีให้แก่เด็กได้อย่างใกล้ชิด แต่ในการวิจัยนี้พบว่าระดับการศึกษาของมารดาต่างกันมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่ง ซึ่งหากวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะพบว่ามารดามีความใกล้ชิดในการอบรม สั่งสอน แนะนำ บุตรได้อย่างใกล้ชิดกว่าบิด ดังนั้นโอกาสในการถ่ายทอดแนวคิด พฤติกรรมต่างๆย่อมมีมากกว่า จึงส่งผลให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้มากกว่าบิดา ซึ่งการศึกษาของ วันชาติ ศิลาน้อย (2528 : 59) พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญที่มีส่วนจำแนกความแตกต่างของการรับชมรายการโทรทัศน์แต่ละประเภทของนักเรียนได้ ระดับการศึกษาของนักเรียน ต่างกัน ไม่มีผลต่อ พฤติกรรมการรับชมรายการ โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ อาจเป็นเพราะเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน และ ในปัจจุบันนี้ การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเยาวชนมีโอกาستهاเทียบกันและเรียนรู้ได้พร้อมกัน จึงทำให้เด็กมีโอกาสในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน และอาชีพของบิดา มารดา ต่างกัน ไม่มีผลต่อ พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในกลุ่มนักเรียนนี้ส่วนใหญ่บิดา มารดา มีลักษณะอาชีพคล้ายกันส่วนมากคือ อาชีพค้าขาย รับจ้าง พนักงานของบริษัท ซึ่งจากการที่มีลักษณะ

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน แมคแคนแลนด (พรทิพย์ เจนจริยานนท์, 2542 : 24 ; อ้างอิงจาก McClelland, 1961 : 207-256) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk-Taking) มีความกระตือรือร้น (Energetic) มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤทัย ดาวเรือง (บทคัดย่อ, 2546) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์และพฤติกรรมทางวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวัยรุ่นที่มีผลการเรียนสูง มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพัทธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการวิจัยของ วิชัย เอียดบัว (2534 : 178 - 183) พบว่า ครูที่ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เนื่องจากมีงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมการรับสื่อ น้อย ดังนั้นจากการอธิบายเหตุผลข้างต้นสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

3. ลักษณะมุ่งอนาคต - ความคุมตน มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและมีนิสัยบังคับควบคุมตนเองให้อดได้ รอได้ หรือเลือกที่จะรับหรือไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันทีแต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่จะตามมาภายหลัง สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน และดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้ เป็นการมองการณ์ไกลไปในอนาคตและการควบคุมบังคับตน รัตนา ประเสริฐสม(2529 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2529) กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอดได้ รอได้ จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพรทิพย์ เจนจริยานนท์(2542:บทคัดย่อ)พบว่า การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ดังนั้น ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนที่ต่างกันของนักเรียนมีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เพราะนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากก็จะสามารถพิจารณาได้ว่ารายการใดที่มีประโยชน์และตรงต่อความต้องการของตนเองในการที่จะวางแผนการเรียนหรืออาชีพที่อยากเป็นนักเรียนก็จะสามารถเลือกและรับชมรายการที่ตนเห็นว่า มีประโยชน์ได้

สมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่ ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะมีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ที่มีประโยชน์ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ได้แก่

1. ตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งการอภิปรายผลได้ดังนี้ การเป็นตัวแบบของบิดามารดาที่ต่างกันในเรื่องพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ บิดา มารดา มีบทบาทต่อลูกโดยตรง ทั้งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับบุตร และบทบาทของผู้ปกครองยังมีผลต่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนดูรา อธิบายกระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้จากการ ทำตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบที่ใกล้ชิดคือบิดามารดา ซึ่งผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์จะกลายเป็นความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญ และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้อง กับความเชื่อได้จากการอธิบายดังกล่าว อธิบายว่า หากตัวแบบบิดาและมารดาในการมีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และเด็กสังเกตเห็น หรือเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวว่าดี เห็นการกระทำเชิงบวก ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น ดังนั้น การเป็นตัวแบบบิดาและมารดาด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน จึงมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 78) พบว่า บิดามารดาที่เอาใจใส่เด็กควบคุมการรับสื่อของเด็ก และ เด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมเท่านั้น และวิทยา นาควัชระ (2527) ยังกล่าวจำบิดา มารดาต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะรับแบบของพฤติกรรมที่พบเห็นจากบิดา มารดา

2. ตัวแบบเพื่อน ด้านพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งการอภิปรายผลได้ดังนี้ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 190-192) กล่าวถึงบทบาทของเพื่อนว่าเป็นความคุ้นเคยและสนิทสนมกัน และการถ่ายทอดทางสังคมของเพื่อร่วมวัยมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก การศึกษาของฟีดแมน (Freedman : 1974) พบว่าอิทธิพลกระตุ้นการเรียนรู้มาจากบรรดา เพื่อน ๆ นักศึกษา ที่เรียนรู้ร่วมกันมากกว่า นอกจากนี้วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากวัยรุ่นมีความต้องการที่จะทำอะไร ทุกอย่างเหมือนเพื่อนร่วมวัย ตั้งแต่การแต่งตัว ความประพฤติ การใช้ภาษารวมทั้งความเชื่อและค่านิยม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2537: 67) ดังนั้นจึงเป็นเหตุสนับสนุนผลการวิจัยนี้ว่า ตัวแบบเพื่อนที่ต่างกันด้านพฤติกรรมการ

รับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ต่างกัน จึงมีผลต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดามาก

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและได้รับตัวแบบบิดาและมารดา ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยและได้รับตัวแบบบิดาและมารดามากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตคติเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ เด็กที่โตขึ้นมาในครอบครัวจะได้รับอิทธิพลจากบิดา มารดา พี่น้อง และญาติในการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่างๆ เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ครูและกลุ่มเพื่อน ก็มีอิทธิพลในการเปลี่ยนเจตคติ ประสบการณ์ส่วนตัว และสื่อมวลชน ก็มีส่วนต่อเจตคติของตนเป็นอย่างมาก อิทธิพลจากบิดา มารดา จัดได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดของเด็ก เด็กจะพัฒนาค่านิยม (Value) ความเชื่อ (Belief) และความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัว ซึ่งมีบิดา มารดา เป็นหลัก บิดา มารดา มีอำนาจให้คุณต่อเด็กเมื่อเด็กทำดี และมีอำนาจให้โทษเมื่อเด็กทำสิ่งไม่ดี หรือสิ่งที่บิดา มารดา ไม่เห็นด้วย ดังนั้น นอกจากเจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กเองแล้วปัจจัยที่จะเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์คือ ตัวแบบบิดามารดา

สมมติฐานข้อที่ 5 ลักษณะชีวิตสังคม จิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนได้

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้อย่างมีอิทธิพลมากที่สุด คือ เจตคติต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ($\beta=.461$) ซึ่งจากทฤษฎีการสอดคล้องของการรู้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิดหรือการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งทำให้เกิดความรู้หลาย ๆ ด้านหรือมีส่วนประกอบของการรู้ ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดความสอดคล้องของการรู้ขึ้น ทำให้เราเกิดเจตคติที่ดีในสิ่งนั้น ดังนั้นหากเด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ก็จะสามารถทำนายได้ว่าเด็กจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการที่มีประโยชน์ รองลงมา ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ($\beta=.204$) เพศ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และตัวแบบบิดา

มารดา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอำนาจทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ได้ร้อยละ 43.9 จากการทำนายนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 196) ที่ว่า การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่นพบว่าเจตคติและลักษณะมุ่งอนาคต เป็นตัวทำนายจิตลักษณะของเด็กได้ดี จึงกล่าวได้ว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้ และยังพบว่า ตัวแบบบิดา มารดา และตัวแบบเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าตัวแบบบิดามารดาด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ดังนั้น จึงควรมีการจัดการเผยแพร่ข้อมูลนี้เพื่อสร้างให้บิดามารดาตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นตัวแบบที่ดีในการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์รวมถึงควรมีการรณรงค์ให้บิดามารดาและลูกได้ใช้เวลาในการชมรายการโทรทัศน์ร่วมกันเพื่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง จะได้สามารถแนะนำอบรมสั่งสอนปลูกฝังพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ให้กับเยาวชนได้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ สามารถทำนายพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แก่เด็กได้ ซึ่งทางโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการแนะนำเยาวชนรู้จักที่จะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการรับชมรายการโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและกลุ่มเพื่อนในด้านการเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอื่น ๆ เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน เพื่อศึกษาว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กหรือไม่ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางสังคมอื่น ๆ เช่น รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ตัวแบบอาจารย์ เพื่อศึกษาว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กหรือไม่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2518). การสำรวจและประเมินความสนใจในการดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- ขนิษฐา เบญจาทิกุล. (2532). ทศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมรายการสารคดีหนึ่งร้อย. วิทยานิพนธ์ ว.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร รัตนแพทย์. (2538). ทศนคติและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาเฉพาะการณรงค์เรื่องโทรศัพท์สาธารณะ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความทางวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526-2531 ฉบับอภิธานนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- /จิรพรรณ นิสสภา. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะบุคคลของผู้ปกครองและพฤติกรรมการใช้โทรทัศน์กับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในเขตการศึกษา 6. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ช่อปาริชาติ และคณะ. (2547). จักรภพ เพ็ญแข. สกulptไทยรายสัปดาห์ (ฉบับที่ 2570 : 22-23)
- ชุตินา ผิวเรือนนท์. (2545). การใช้ประโยชน์และ ความพึงพอใจในการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลระบบสื่อสองทางของนักเรียนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. (สื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและเนื้อหาของรายการมองต่างมุมกับเจตคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการมองต่างมุม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. (สื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี พานทอง. (2532). ทฤษฎีการจูงใจ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2519). จิตวิทยาสังคม. อัดสำเนา.

_____. (2539). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.

กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2529). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 40 การควบคุมอิทธิพล
สื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถวิล ธาราโกชน. (2532). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2528). กลไกการสื่อสาร : เทคนิคแนวใหม่สำหรับนักบริหาร.

กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนาก ทอภักดี อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม. (2543). "ความสัมพันธ์ระหว่าง
ภูมิหลังของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบุคลิกภาพ ค่านิยม ในอาชีพ
กับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3," วารสารพฤติกรรมศาสตร์
(ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 พฤษภาคม). กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า. (2544). ปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
ให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื่อเฮดส์. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชนพร กฤษไมตรี. (2540). องค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ประเภท
สารคดีของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัญญาภรณ์ พาพลงาม. (2545). ผลของการใช้ตัวแบบวิถีทัศน์เพื่อพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแก้วห้วยสำราญ
ตำบลหนองม อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชิตีมา ปิยะศิริศิลป์. (2544). การศึกษาพฤติกรรม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของ
ผู้รับชม รายการสายตรงไอทีวี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. (การบริหารสื่อมวลชน)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ณัฐวัตร ลุนหงส์. (2544). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว สังคม และ
สภาพแวดล้อมกับการควบคุมตนเองและการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ
นักเรียน : ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสมุทรปราการ.
ปรินญาณินพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

- นนุช โรจนเลิศ. (2533). การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียน.
วัยรุ่น. ปรินซิพัล กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤทัย ดาวเรือน.(2546). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรม
วัฒนธรรมด้าน คติธรรมของวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.
ปรินซิพัล กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล มิ่งคลีกุล.(2533). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและประชากรกับ
ความต้องการและความพึงพอใจในข่าวสารการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอ
ดำเนินสะดวก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลดา โรจนประภาพรรณ. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว
การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกที่มีคุณค่าในวัยรุ่นตอนต้น
ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัด
สมุทรปราการ. ปรินซิพัล กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บำเพ็ญ วังเงิน. (2541). อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของ
นักเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- บำรุงสุข สีห์อำไพและคณะ.(2518). อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กไทย. คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญรับ ศักดิ์มณี.(2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ.
ปรินซิพัล กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2540). "ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชน," วารสารนิเทศศาสตร์.
ปีที่ 15 ม 2540.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง.
ปรินซิพัล กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประทีป จินนี่. (2540). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์พฤติกรรมและ
การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประณีต วิสาละ. (2533). การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนและ
การเปิดรับรายการโทรทัศน์ของเด็กนักเรียน ชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและ
ชนบทจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสงค์ ตั้งกิตติศักดิ์. (2546). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคาร
ออมสิน สาขาคลองจั่น. ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต(การตลาด) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต
- ปรีชา ชุนทรง. (2541). พฤติกรรมการเปิดรับและความพึงพอใจของเด็กในเขต
กรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปอแก้ว ศิริจันทร์. (2546). ผลของการฝึกมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองที่มีต่อลักษณะ
มุ่งอนาคตและควบคุมตนเองและเจตคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
โครงการส่งเสริมตำราการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ เจนจริยานนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ วรกิจโสภาทร. (2529). "ผู้รับสาร" ใน หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- พลุ ชัยเวฬุ. (2541). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเปิดรับชมข่าวสารการเมือง
ทางโทรทัศน์ของนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต
(การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์.(2537). การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2527). ลักษณะมุ่งอนาคต.เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรมหน่วยที่9-15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรภู่รี ประยูรเกียรติ. (2520). อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาคหัวค่ำต่อการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. (2543). การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2541). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2534). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาจิตวิทยาสังคม. ฉบับที่ 1-7. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนัส บุญประกอบ.(2546). “ความสนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเยาวชนไทย.” จัดหมายข่าวสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (ปีที่22 ฉบับที่15 19 ธันวาคม2546) : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยศวรณ นินพัฒนศิริผล. (2541). ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลวิชาชีพในหออภิบาลผู้ป่วยหนัก ในโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพา สุภากุล. (2534). การสื่อสารมวลชน. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 60 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2526). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์.

- วรกิจ หิรัญวัฒน์ศิริ. (2536). การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการรับฟังรายการ วิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวและสาระความรู้ “คุยกันที่ซานเรื่อน” ของสถานีวิทยุกระจายเสียง 919 สำนักงานพัฒนาพิเศษ กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติกองบัญชาการทหารสูงสุด. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรีย์ คำศรี. (2543). พฤติกรรมการรับสื่อโทรทัศน์ของเด็กในครอบครัวที่มีอาชีพประมง. วิทยานิพนธ์ นศ.ม (การสื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรียา อานามวัฒน์. (2543). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์และการตอบสนอง: ศึกษาเฉพาะรายการธรรมะพระพยอมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันชาติ ศิลาน้อย. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมิติสัมฤทธิ์ผลการเรียนและสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(โสตทัศนศึกษา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2536). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
- วัฒนา พุทธางกูรานนท์. (2531). สื่อมวลชนกับสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย เอียดบัว. (2534). ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ วท.บ. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรติ ปานศิลา. (2542). การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วุฒิชัย จำนงค์. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 1 โครงการวิจัยสนับสนุนโดยคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2538). เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดีดี บุ๊คสโตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2546). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. ฉบับปรับปรุง

- สมจิตร ห่อไตรงรงค์. (2539). ผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านกรอบมเลียงดูและลักษณะชีวสังคม.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมทรง ดันประเสริฐ. (2544). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้
ตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการล่วงเกินทางเพศของนักเรียนหญิง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2525). อิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
และการเรียนรู้ทางสังคมไทยของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยฉบับที่ 13
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัมภา รอดมณี. (2540). ประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานอนามัยชุมชนที่มีต่อจิตลักษณะ
ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2537). รายงานการสำรวจเกี่ยวกับสื่อมวลชนด้านโทรทัศน์
พ.ศ.2537. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ.
- _____. (2546). รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจสื่อมวลชน (โทรทัศน์)
พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ.
- สิริพร จิตรักษ์ธรรม. (2536). การเปิดและการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และ
นิตยสารด้านธุรกิจของผู้ปกครองธุรกิจส่งออก. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2545). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ :
บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด (มหาชน).
- สุทิตี ชัดติยะ. (2538). พฤติกรรมการรับสารจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐ (สทท.11)
ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คม.ม. (สังคมวิทยา)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2545). ตัวแปรที่มีผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์:ศึกษากรณีการผลิต
รายการโทรทัศน์ "อรุณรุ่งที่ช่อง 11" ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
ช่อง 11 กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยฉบับที่ 4 ของกลุ่มงานวิชาการ.
กรุงเทพฯ : ส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย.

- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพงศ์ ระรวยทรง. (2535). *การศึกษาพฤติกรรมและการเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทัศนคติ ต่อการเสนอข่าวต่างประเทศของสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภรสมิ์ จันท์ประภา. (2524). *การบริหารจิตสำหรับเด็กวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิศรา อิศศักดิ์ ณ อยู่ธยา. (2531). *การสำรวจ ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมของประชาชน ที่มีต่อการใช้สื่อโทรทัศน์ของคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ (กปอ.) เพื่อการรณรงค์ลดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถพร กงวิไล. (2541). "ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยอันเป็นผลมาจากการเปิดรับชม รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก," *วารสารเซนจอห์น* (ปีที่ 1 ฉบับที่ 1) มหาวิทยาลัยเซนจอห์น กรุงเทพฯ : ธีรพงษ์การพิมพ์.
- อ้อมเดือน สดมณี. (2539). "แนวคิดวิธีการพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชน," *วารสารการศึกษา*. (ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 ธันวาคม) พิมพ์ที่งานผลิตสื่อการเรียนการสอน.
- _____. (2540). *เอกสารประกอบการสอนวิชา สค.331 จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัศรเดช ศรีประภา. (2544). *ความสนใจในการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสกลนคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Bandura, A. (1969). *Principles of Behavior modification*. New York : Holt,Rinehart nad Winston.
- Bandura .(1977). *Social Learning Theory*.New Jersey:Prentice-Hall
- Dumazedier,J.(1989). *The Impact of Television Programme on Rural Audiences*.Press,Film and Radio in The World Today.Paris:Unesco.
- Goodhardt,G.J. : Ehrenberg,A.S.C, and Callins,M.A.(1979). *The Television Audience*. Westmead:Saxon House,Teakfield.

- Himmelweit, H.T., Oppenheim, A.N. & Vince, P. (1958) *Television and the Child : An Empirical study of the Effect of Television on the young*. New York : Oxford University.
- Hirschman, Elizabeth C. (1981) "Social and Cognitive Influences on Information Exposure: A Path Analysis." *Journal of Communication*.
- Kippax, Susan and John P. Murray. (1980). *Using the Mass Media Need Gratification and Perceived Utility*. *Communication Research*. 7 (2).
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd edition. New York: Harper and Row Publishers.
- McClelland, David C. (1985). *Human Motivation*. New York: Scott Foresman Company.
- McGuire, W.J. (1969). *The Nature of attitudes and attitude change*, In G. Lindzey and E. Aronson (Eds.) *The Handbook of Social Psychology*. (Vol. 3). Reading, Mass: Addison-Wesley Publishing.
- Mead, Robert D. (1971). *Future Time Perspective of College Students in America and India*, *Journal of Social Psychology*.
- Pipe Anthony; Emerson, Miles and Lannon, Judy. (1975). *Television and The Working Classes*. Westmead: Sexon House, D.C. Heath.
- Rushton, J.P. Effects of Prosocial Television and Film Material on the Behavior of Viewers. In L. Berkowitz (ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*. (Vol. 12) New York: Academic Press, 1979 pp. 322-351.
- Williams, Raymond. (1974). *Television: Technology and Cultural Form*. New York : Schocken Books.
- Winich, Chaeles. (1990). *How People Perceive Education Television, in A.V. Communication Review*. Vol. 14 Spring-Winter.
- Wright, Charles R. (1927). *Mass Communication : A Social Perspective*. New York : Random House.
- Wright, D. (1975). *The Psychology of Moral Behavior*. Middleses, England : Penquin Book.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

1/ สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนคติก ฅ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนคติก ฅ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ฅ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หลักิยเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘๒ /

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗8/๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนคติก ฅ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มันัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนคติก ฅ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปฏิญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ฅ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘/๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชวินิตมัธยม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปฏิญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘/๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1/ สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบวรเมณฑล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘/๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1) สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญาานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗8/5

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพุทธจักรวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญาานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

ที่ ศธ 0519.12/๗๘/๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

// สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์มนัส บุญประกอบ และ รองศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางจุฬาพัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5902291 มือถือ 01-4872319

แบบสอบถามเลขที่ □□□□

แบบสอบถาม

เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร ”

คำชี้แจง

เนื่องจากแบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร” มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ต้องการทราบตัวแปรใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเยาวชนเอง และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ใน การชี้แนะรายการที่จะสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การวางแผนการศึกษาต่อที่ตรงกับความสนใจของเยาวชนและเรียนรู้จากสาระจากรายการโทรทัศน์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งด้านการเรียน และการใช้ชีวิตร่วมในสังคม รายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมัธยมศึกษา

แบ่งเป็น 2 ด้าน

1. บิดา มารดากับการชมโทรทัศน์
2. เพื่อนกับการชมโทรทัศน์

ตอนที่ 3 แบบวัดจิตลักษณะแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. เจตคติต่อพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียน
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียน

ตอนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน โดยกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามความเป็นจริง ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจะเก็บไว้เป็นความลับเพื่อใช้ประโยชน์ทางการวิจัยเท่านั้น

จุฑาพัฒน์ รัตนติลก ณ ภูเก็ท

นิสิตปริญญาโท สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม ตอนที่ 1 “ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม”

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบเติมคำและให้ขีดเครื่องหมาย ลงใน ขอความกรุณาท่านเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ลงใน และให้ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา 1. มัธยมศึกษาที่ 2 2. มัธยมศึกษาที่ 5
4. อาชีพหลักของบิดา (กรณีมีชีวิตอยู่)
 - 1. รับราชการ 2. พนักงาน/ลูกจ้าง หรือ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 - 3. นักธุรกิจ/งานส่วนตัว 4. เกษตรกรรม 5. ค้าขาย
 - 6. รับจ้างทั่วไป 7. อื่นๆ.....
5. อาชีพหลักของมารดา (กรณีมีชีวิตอยู่)
 - 1. รับราชการ
 - 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ (การไฟฟ้า ประปา ไปรษณีย์ ธนาคาร หรือโทรศัพท์)
 - 3. พนักงานบริษัท 4. เกษตรกรรม 5. ค้าขาย
 - 6. รับจ้างทั่วไป 7. อื่นๆ.....
6. ระดับการศึกษาของบิดา
 - 1. ไม่ทราบ 2. ไม่ได้เรียนหนังสือ 3. ระดับประถมศึกษา
 - 4. ระดับมัธยมศึกษา 5. ปวช. /ปวส. 6. อนุปริญญา 2 ปี
 - 7.ปริญญาตรี 8.ปริญญาโทหรือสูงกว่า
7. ระดับการศึกษาของมารดา
 - 1. ไม่ทราบ 2. ไม่ได้เรียนหนังสือ 3. ระดับประถมศึกษา
 - 4. ระดับมัธยมศึกษา 5. ปวช. /ปวส. 6. อนุปริญญา 2 ปี
 - 7.ปริญญาตรี 8.ปริญญาโทหรือสูงกว่า

แบบสอบถามตอนที่ 2
แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2.1 บิดา มารดา กับการชมโทรทัศน์

คำชี้แจง เฉพาะตอนที่ 2.1 นี้ต้องการทราบพฤติกรรมพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการชมโทรทัศน์ แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมที่แท้จริงที่ท่านสังเกตเห็นของพ่อแม่ โดยทำเครื่องหมาย ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจากตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	บิดา มารดาสนับสนุนให้ข้าพเจ้าดูรายการเกี่ยวกับไอที(เทคโนโลยีสารสนเทศ)						
2	มารดามักจะดูรายการเกี่ยวกับการทำอาหาร						
3	มารดามักจะดูรายการเกี่ยวกับสุขภาพ						
4	บิดาหรือมารดามักจะพูดคุยเกี่ยวกับรายงานสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างการชมโทรทัศน์						
5	บิดาหรือมารดามักชมรายการสารคดีประเภทการท่องเที่ยว						
6	บิดาหรือมารดามักชมรายการสารคดีประเภทสัตว์โลก						
7	บิดาหรือมารดามักชมรายการข่าวเศรษฐกิจ						
8	บิดาหรือมารดามักชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรม						
9	บิดาหรือมารดามักชมรายการเกี่ยวกับแนววิทยาศาสตร์						
10	บิดาหรือมารดามักชมรายการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ชีวิตบุคคล						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
13	บิดาหรือมารดามักชมรายการเกี่ยวกับการใช้ ภาษา ทั้งสุภาษิต วันละคำ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ						
14	บิดาหรือมารดามักชมรายการเกี่ยวกับการ ดูแลบ้าน						
15	บิดาหรือมารดามักชมรายการบันเทิงเช่น เพลง						

ตอนที่ 2.2 เพื่อนกับการชมรายการโทรทัศน์

คำชี้แจง เฉพาะตอน 2.2 นี้ต้องการทราบพฤติกรรมของเพื่อนในการชมโทรทัศน์ แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมที่แท้จริงที่ท่านสังเกตเห็นของเพื่อน โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจากตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	เพื่อนในของข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับ ส่งเสริมการใช้ภาษา เช่น ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ						
2	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆในกลุ่มชมรายการ เกี่ยวกับสารคดีสัตว์โลก						
3	เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับ วิเคราะห์ข่าว						
4	กลุ่มเพื่อนข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับการ์ตูน						
5	เพื่อนข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับดนตรี						
6	รายการเกี่ยวกับกีฬาเป็นรายการที่เพื่อนใน กลุ่มข้าพเจ้าชม						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
7	รายการที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมเป็นรายการเกี่ยวกับบันเทิง หรือวาไรตี้ต่างๆที่มีหลายรูปแบบรวมกัน เช่น เพลง ดลก สัมภาษณ์						
8	รายการโทรทัศน์ที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมเป็นรายการเกี่ยวกับละคร แนว ดลก						
9	รายการที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมเป็นรายการเกี่ยวกับ IT ความทันสมัยของเทคโนโลยี						
10	รายการเกี่ยวกับการศึกษา สอนวิชาการทางโทรทัศน์เป็นรายการที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชม						
11	รายการที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมเป็นรายการเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น รายการอาหาร รายการดูแลสุขภาพ						
12	รายการเกี่ยวกับแนวสอบสวนเป็นรายการที่เพื่อนข้าพเจ้าชม						
13	รายการที่เพื่อนในกลุ่มข้าพเจ้าชมเป็นรายการเกี่ยวกับ ผี เรื่องลึกลับ ไสยศาสตร์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้						
14	เพื่อนๆข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างๆ						
15	เพื่อนข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับส่งเสริมศาสนา เช่น ฟังรายการธรรมะ การสนทนาธรรม หรือรายการเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา						
16	เพื่อนมักชักจูงให้ข้าพเจ้าชมรายการกีฬาและข้าพเจ้าก็ดู						
17	เพื่อนไม่เคยแนะนำให้ข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับการศึกษา						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
18	เพื่อนไม่เคยชวนให้ข้าพเจ้าชมรายการวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง เศรษฐกิจ เพราะเกี่ยวข้องกับ การเรียนของข้าพเจ้า						
19	เพื่อนมักพูดคุยเกี่ยวกับละครที่มักมีเนื้อหาแสดงเกี่ยวกับบทความรักเชิงชู้สาว						
20	เพื่อนมักแนะนำให้ข้าพเจ้าดูรายการเกี่ยวกับเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เพื่อทันต่อความทันสมัยของเทคโนโลยี						
21	เพื่อนมักพูดคุยเกี่ยวกับละครหลังข่าว						
22	เพื่อนมักพูดคุยเกี่ยวกับข่าวบันเทิงของดารา						

ตอนที่ 3

ตอนที่ 3.1 เจตคติของนักเรียนต่อการรับชมรายการโทรทัศน์

คำชี้แจง เฉพาะตอนที่ 3.1 นี้ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ ของนักเรียน โดยแต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน โดยขีด ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจากตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	ช่วยให้ผ่อนคลายความเครียด						
2	ทำให้มีความรู้ทางวิชาการมากขึ้น						
3	ทำให้มีความรู้รอบตัวมากขึ้น						
4	ช่วยเป็นเพื่อนในยามเหงา						
5	ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว						
6	รายการข่าวเป็นรายการที่น่าเบื่อ						
7	รายการวิเคราะห์ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่น่าเบื่อ						
8	รายการเกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นสิ่งที่ดูแล้วไม่รู้เรื่อง						
9	การสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นรายการที่ไม่อยู่ในความสนใจ						
10	รายการช่างเพื่อการเกษตร เป็นรายการที่ไม่น่าสนใจ						
11	รายการ สารคดี ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่อง ลำสมัย						
12	ทำให้เข้าใจชีวิตของคนมากขึ้น						
13	รายการ เกี่ยวกับภาษา ทำให้มีเรื่องราวไป พุดคุยกับเพื่อน						
14	ทำให้รู้ทันข่าว สถานการณ์และเทคโนโลยี หรือสิ่งแปลก ใหม่ ๆ						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
15	ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงาน อาชีพ ที่สนใจ ในอนาคต						
16	ให้ความรู้ด้านการพัฒนาตนเองด้าน บุคลิกภาพให้เป็นคนทันสมัย						
17	ช่วยพัฒนาให้เป็นคนที่ยืนต่อสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม						
18	รายการข่าวเป็นรายการข้าพเจ้าชอบชม						
19	รายการ ละครแนวประวัติศาสตร์ เป็นรายการ โทรทัศน์ที่มีประโยชน์ที่ข้าพเจ้าชอบชม						
20	ข้าพเจ้าชอบชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น รายการเกี่ยวกับพิธีวันสำคัญ รายการ ธรรมะ						
21	รายการเกมโชว์ต่างๆเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าชอบชม						
22	รายการสุขภาพเป็นรายการที่ข้าพเจ้าชอบชม						
23	รายการถ่ายทอดกีฬาเป็นรายการโทรทัศน์ที่ ข้าพเจ้าเฝ้ารอ						
24	รายการข่าว เช่นข่าวภาคค่ำ เป็นต้น เป็น รายการที่ข้าพเจ้าจะรอดูทุกวัน						
25	รายการการ์ตูนสำหรับเด็กเป็นรายการที่ ข้าพเจ้าอยากดู						
26	รายการธรรมะเป็นรายการที่ข้าพเจ้าไม่เคย คิดจะดู						
27	รายการถ่ายทอดสดพิธีสำคัญทางศาสนา หรือ ทางวัฒนธรรม ข้าพเจ้าไม่เคยตั้งใจที่จะชมเลย สักครั้ง						
28	รายการที่นำเสนอความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี เช่น เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ข้าพเจ้าอยากชมเป็นประจำ						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
29	รายการเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพข้าพเจ้า ไม่ตั้งใจชม						
30	รายการเกี่ยวกับสารคดีสัตย์โลก หรือสารคดีที่ ให้ความรู้ข้าพเจ้าไม่ตั้งใจที่จะรอชม						
31	ละครหรือภาพยนตร์เกี่ยวกับการต่อสู้เดือด อาฆาตล้างแค้นข้าพเจ้าจะตั้งใจชมเป็นประจำ						
32	รายการทนายปัญหาวิชาการสำหรับเยาวชน ข้าพเจ้าจะติดตามชมเป็นประจำ						
33	รายการเกี่ยวกับการเกษตร ปลูกพืช ดอกไม้ เป็นรายการที่ข้าพเจ้าไม่เคยอยากชม						

ตอนที่ 3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

คำชี้แจง เฉพาะตอนที่ 3.2 นี้ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียนเรื่องแรงจูงใจของนักเรียนในการ
รับชมรายการโทรทัศน์ที่ประโยชน์แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับ
พฤติกรรมที่แท้จริงของนักเรียน โดยขีด ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจาก
ตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยากให้ สำเร็จ						
2	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นทำงานที่ยาก						
3	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใดข้าพเจ้าจะทำ อย่างเต็มความสามารถเสมอ						
4	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับบทเรียนที่ยาก						
5	ข้าพเจ้าพยายามสอบให้ได้อันดับดีขึ้นทุกครั้ง						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
6	ถ้ามีโอกาสเลือกงานได้แล้ว ข้าพเจ้าจะเลือกงานชนิดที่ตนเองสามารถทำได้สำเร็จ						
7	ข้าพเจ้าทำงานอย่างหนัก เพราะต้องการให้ งานสำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว						
8	ข้าพเจ้าไม่ปรารถนารางวัลหรือชื่อเสียงมากไปกว่าความสำเร็จของงาน						
9	ข้าพเจ้าฝากอนาคตของตนเองไว้กับความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน						
10	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง						
11	แม้ข้าพเจ้าจะกลัวความล้มเหลว แต่เมื่อพบเข้าจริงๆก็อดทนได้เสมอ						
12	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความอดทน เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในทุกๆสิ่ง						
13	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความพยายามต่อสู้ในการทำงานจะได้อความสำเร็จ						
14	เมื่อทำงานง่ายๆเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าอยากจะทำงานที่ยากขึ้นไปอีก						
15	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจที่ตั้งใจเรียนดีแต่ไม่เคยได้รับคำชมเชยจากครอบครัวได้รับ						
16	งานที่ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบต้องสำเร็จ						
17	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ที่ต้องทำงานหนักและต้องรอคอยความสำเร็จซึ่งใช้เวลานาน						

ตอนที่ 3.3 ลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียน

คำชี้แจง เฉพาะตอนที่ 3.3 นี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสำรวจความคิดบางอย่างของนักเรียนคำถามแต่ละข้อ ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

โดยขีด ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจากตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	ถ้า ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในวันนี้ข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในวันหน้า						
2	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาต่างๆที่เรียนนั้นไม่ค่อยมีประโยชน์						
3	ข้าพเจ้าไม่สนใจว่าจะต้องเรียนจบสาขาใด เพียงแต่ต้องการเรียนให้จบ						
4	ข้าพเจ้าตั้งความหวังในการเรียนต่อค่อนข้างสูง						
5	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายว่าจะเรียนต่อในสาขาวิชาใด						
6	การวางแผนล่วงหน้าไม่มีประโยชน์						
7	ข้าพเจ้ามักทำงานเสร็จไม่ทันเวลา						
8	การคิดถึงอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์						
9	ข้าพเจ้าคิดไว้แล้วว่าจะเรียนอะไรเมื่อ จบ ม.3 หรือ ม.6						
10	ก่อนสอบข้าพเจ้าอ่านหนังสือเพราะไม่อยากสอบตก						
11	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนเพื่อประสบความสำเร็จและชีวิตในอนาคต						
12	ข้าพเจ้ารู้ว่าการเรียนนั้นยาก แต่ก็ไม่ท้อถอยเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี						
13	ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะแอบคุย แอบเล่น หรือ รับประทานขนมเวลาที่อาจารย์สอน						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
14	แม้จะเป็นวิชาที่ไม่ชอบแต่ ข้าพเจ้าก็พยายามเรียนอย่างดีที่สุด						
15	ข้าพเจ้ายอมทนลำบากเพื่อจะได้สิ่งที่ต้องการ						
16	เมื่อมีคนขัดใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักถ่วงสิ่งใกล้มือขว้างปาหรือทำลายเสมอ						
17	ข้าพเจ้าทนไม่ได้ที่จะต้องอดดูละครตอนอวสานทั้งๆที่พรุ่งนี้เป็นวันสอบปลายภาค						
18	ข้าพเจ้าจะพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้ได้เป้าหมายที่วางไว้						
19	ข้าพเจ้ารู้ว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อนั้นต้องใช้คะแนนสูงแต่ข้าพเจ้าจะขยัน เพื่อจะได้งานที่ดีในอนาคต						
20	ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในทุกช่องทาง ทั้ง ห้องสมุด โทรทัศน์ วิทยุ หรืออื่นๆที่มีข้อมูลที่ข้าพเจ้าต้องการ						
21	ข้าพเจ้ารู้ว่าการทำให้เป็นที่รักของบุคคลอื่นนั้นยากแต่ข้าพเจ้าก็จะพยายามปรับปรุงตน						
22	ถ้ามีสิ่งที่ไม่ได้ใจข้าพเจ้าจะปรึกษาผู้อื่นเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้ได้						
23	ถ้าข้าพเจ้าทำงานผิดพลาดข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติมในการทำงานนั้นมากขึ้น						

ตอนที่ 4

พฤติกรรมกรรมการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียน

คำชี้แจง เฉพาะตอนที่ 4 นี้ต้องการทราบพฤติกรรมกรรมการชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนเรื่องแต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน โดยขีด ลงใน ด้านขวามือเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อจากตัวเลือก

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง'	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
1	ข้าพเจ้าชมรายการข่าวภายในและ/หรือ ภายนอกประเทศ						
2	ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์สารคดีที่ให้ความรู้						
3	ข้าพเจ้าชมรายการถ่ายทอดกีฬา						
4	ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์ชีวิตในครอบครัวที่ ผู้ใหญ่และเด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกันทำ ให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่นและมีความสุข						
5	ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์จีนที่เน้นความกตัญญูต่อ ผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา และครูอาจารย์ เป็นประจำ						
6	ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจติดตามชมรายการข่าว เกี่ยวกับสารคดี						
7	ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์สืบสวนที่ใช้สติปัญญาและ ไหวพริบมาก เพื่อเอาตัวผู้ทำผิดจริงๆมา ลงโทษ						
8	ข้าพเจ้าไม่เคยติดตามชมรายการส่งเสริม วัฒนธรรมไทย						
9	ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจดูรายการถ่ายทอดกีฬา หรือกรีฑา						
10	ข้าพเจ้าชมข่าวการเมือง						
11	ข้าพเจ้าชมข่าวเศรษฐกิจ						
12	ข้าพเจ้าชมข่าวเกษตรกร						

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกความคิดเห็นของนักเรียน					
		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง'	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
13	ข้าพเจ้าชมข่าวกีฬา						
14	ข้าพเจ้าชมข่าวบันเทิงดารา						
15	ข้าพเจ้าชมละครก่อนข่าวภาคค่ำที่ไม่อิง ประวัติศาสตร์						
16	ข้าพเจ้าชมรายการวิเคราะห์ข่าว						
17	ข้าพเจ้าชมรายการสารคดีต่างๆ						
18	ข้าพเจ้าชมราย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม						
19	ข้าพเจ้าชมรายการเพื่อการศึกษาเช่น การ สอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น						
20	ข้าพเจ้าชมรายการเกี่ยวกับสุขภาพเช่น เมนูอาหาร การป้องกันโรค การรักษาความ สะอาด เป็นต้น						

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตัวแบบบิดา มารดา
ด้านพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1	3.470
2	5.033
3	6.297
4	2.292
5	5.405
6	2.992
7	3.436
8	4.738
9	4.273
10	2.112
11	2.189
12	4.755
13	6.362
14	3.652
15	2.198

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7425

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตัวแบบเพื่อนด้านพฤติกรรมกรรมการรับชม
รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1	2.693
2	5.142
3	4.614
4	4.937
5	2.593
6	2.059
7	3.593
8	5.882
9	3.215
10	2.660
11	2.200
12	2.042
13	5.146
14	4.922
15	2.872
16	2.439
17	3.376
18	3.681
19	3.277
20	3.532
21	3.332
22	2.565

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7671

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนต่อการรับชม
รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.714
2	4.447
3	2.936
4	3.162
5	3.365
6	6.303
7	5.700
8	3.584
9	3.432
10	4.779
11	6.407
12	4.907
13	4.383
14	3.979
15	6.593
16	5.248
17	5.148
18	6.014
19	3.029
20	3.092
21	3.903
22	3.715
23	5.256
24	2.867
25	4.697
26	2.678
27	2.406

ตาราง 16 (ต่อ)

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
28	2.957
29	4.036
30	2.854
31	4.532
32	3.657
33	3.763

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8552

ตาราง 17 แสดงค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายชื่อของแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.689
2	6.071
3	5.271
4	3.415
5	3.857
6	5.220
7	5.681
8	6.875
9	5.182
10	4.096
11	6.030
12	8.597
13	8.730
14	5.667
15	3.849
16	3.685
17	5.256

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8463

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต-
ควบคุมตน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.796
2	4.990
3	4.300
4	5.051
5	6.835
6	7.494
7	4.832
8	4.720
9	3.802
10	3.239
11	7.957
12	9.800
13	3.365
14	5.755
15	5.186
16	6.954
17	2.235
18	7.295
19	9.645
20	5.921
21	5.180
22	4.067
23	5.837

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .8783

ตาราง 19 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชม
รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.406
2	3.892
3	2.252
4	3.529
5	4.020
6	2.937
7	2.911
8	2.449
9	3.872
10	3.273
11	4.635
12	4.345
13	2.564
14	2.467
15	2.403
16	5.290
17	5.226
18	4.747
19	4.731
20	2.471

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7981

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางจุฑาพัฒน์ รัตนดิถก ณ ฎเกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	119/855 หมู่บ้านศุภาลัยวิลล์ ถนนรัตนาธิบดี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	นักวิชาการสาธารณสุข 7 ว. สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
สถานที่ทำงาน	สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสภาราชินี จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2535	ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง วิทยาลัยพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ.2547	วท.ม สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ